

REDACȚIA

Deák Ferencz-utca nrul 20.

ABONAMENTUL

Pe un an .. 20 cor.

Pe jumătate an .. 10 "

Pe 1 lună .. 2 "

N-ri de Duminică pe an 4

coroane.

Pentru România și America

10 coroane.

Pentru România și străinătate

numerii de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Deák Ferencz-utca nrul 20.

INSERTIUNILE

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 bani de fiecare publicațiune.

Manuscripte nu se

înapoiază.

Telefon oras și comitat 502.

Anul X.

NUMĂR DE DUMINECĂ

Nr. 42.

Dela Congres.

(R) D'un șir lung de ani nu s'a ținut congres național-bisericesc în care să se fi lucrat mai mult și să se fi luat hotăriri în afaceri mai însemnate, ca în cel încheiat Luni în Sibiu.

Decorul exterior a fost și el deosebit. Catedrala, în care s'au întrunit pentru întâia oară fruntașii bisericii dreptmăritoare răsăritene, a plăcut tuturor. Binecuvântat-am cu toții memoria marelui arhieru Șaguna, care în nemărginita sa dragoste de neam s'a îngrijit să lase bani până și pentru catedrala ridicată târziu după moartea lui, — după cum fericit-au toți pe I. P. S. Sa Metropolitanul d'acum, sub care s'a ridicat falnicul monument.

La masa presidială, în jurul mitropolitului, văzurăm apoi pe episcopul Nicolae al Caransebeșului, singurul care a avut norocirea să lucreze alături de întemeietorul Andreiu... Mărturie stingheră a unor vremuri de mărire!

Și văzurăm pe neobositul episcop al Aradului Ioan Papp, sub care sa regenerat dieceza Aradului, și este garanța viitorului pentru propășirea bisericii și a școlii pentru care după cuvintele apostolului Pavel sufletul și-l pune. Spiritul înălțat ce dominează în dieceza Aradului s'a remarcat în congres.

Deosebit de îmbucurător a fost însă faptul că totul s'a petrecut în bunăînțelegere, în pace și frație. Sub toată durata congresului n'a fost o singură ceartă, fie cât de mică, ci din ciocnirile de idei numai lumină a izvorât și totul spre întărirea bisericii s'a îndreptat. Un semn acesta pe d'oparte de strângerea legăturilor între cei chemați a conduce biserica, pe de altă parte se dovedește că oamenii își dau seamă de răutatea vremurilor și caută, umăr la umăr, să fie zid de apărare...

Trei lucruri mai de seamă s'au făcut. Toate trei au ca țintă binele obștesc. S'au luat măsuri pentru ridicarea nivelului preoților, căci numai având preoți luminați ne putem întări pe toate terenele; s'au luat hotărâri cu privire la îndreptarea soartei cele grele a învățătorilor și o discuție înălțătoare de suflete s'a produs în jurul nouilor episcopii ce avem de gând să înființăm... Dacă nu s'a și hotărât faptele și grabnica înființare, cel puțin a unei episcopii la Timișoara, e nu pentru că măritul Congres n'ar fi dat atenția cuvenită cuvintelor calde și convingătoare ale dlui Em. Ungureanu, care cu atâta zel lucrează pentru înființarea episcopiei la Timișoara, — ci pentru că d'asupra tuturor lucrurilor măritul Congres a trebuit să cumpănească a hotărâri numai ceea ce se și poate duce la îndeplinire, fără zguduiri și fără neînțelegeri în sânul neamului. Iar

dacă se hotărea în Congres a lua patru protopopiate dela dieceza Caransebeșului iar nu două, după cum vor Caransebeșenii, s'ar fi produs mahniri adânci, ceea ce trebuie să încunjurăm. Să se facă întâiu înțelegerea acasă, la fața locului, și numai după aceea Congresul poate hotărâ fără a supăra pe unii ori pe alții.

De altminteri congresul din anul acesta s'a ilustrat și prin ceea-ce n'a îngăduit să se hotărească. Se ceruse, din anume parte, ca la parohiile de cl. I să nu poată competi de cât cei cari pe lângă calificația recerută mai au și 5 ani de praxă în serviciul bisericii ori școlii. Congresul a respins asta, deși se cerea de conzistorul metropolitan. S'a cerut, de asemeni, ca unde din o cauză ori în alta poporul nu alege preot în decurs de un an, conzistorul să aibă drept a numi preot. Și asta s'a respins, după cum n'a fost congresul de părere nici să se admită alegerea unui învățător necvalificat.

Cine cunoaște bine situația bisericii noastre, știe greutatea ce întâmpinăm când vorba e să aflăm preoți distinși pentru parohiile mai însemnate.

Dacă se mai puneau și cei cinci ani de praxă, în care tinerii nostri cei mai distinși ar fi fost siliți să stea ca învățători ori preoți cei mai frumoși ani ai tinereții lor te miri în ce comune slabe, unde la urma urmelor nici nu s'ar putea distinge, neavând teren, desigur că am fi depărtat dela teologie elementele cele mai bune.

Și ce spărtură s'ar fi făcut în Statutul nostru organic dacă se admitea numirea preoților, luându-se astfel poporului dreptul de a-și alege și ține de preot pe cine el voește! Dacă s'ar fi admis această propunere, de sigur că ar fi fost izvorul a o mulțime de neînțelegeri și tulburări la sate, iar ca urmare înstrăinarea poporului de biserică.

Alegerea învățătorilor fără calificație de asemenea ar fi avut rele urmări. Cei necalificați ar fi stat pretutindeni în calea celor cu bună învățătură, poporul s'ar fi obicinuit cu deprecierea postului învățătoresc, văzând că poate alege și pe cei fără diplomă și cari s'ar fi mulțumit cu salar mai puțin. Lucrul acesta avea cu atât mai puțin înțeles, cu cât Conzistorul și așa are dreptul să numească (provizor) pe cei fără diplomă și unde nu se găsesc calificați, conzistorul așa și porcede: numește pe cine se găsește.

S'au întocmit apoi mai multe regulamente, toate menite a face regulă în biserică și școală și astfel a contribui la însăși întărirea neamului.

Un spirit eminent democratic, o grijă deosebită pentru interesele și ridicarea poporului, iată ce a stăpânit în congres. Și

ne mândrim, noi arădanii, că între cei ce au dat tonul în congres, arădanii au stat în frunte.

Dreptatea la cinstita „varmeghie“. Se știe, că împotriva slujbașilor din comitatul Timișului, cari și-au făcut de cap la alegeri, protopopul Ioan Pepa și fruntașul Iasa Tomici au făcut arătare. Vestitul fișpan Ioanovits a și făcut cercetare, dar i-a scos vinovați pe cei ce au reclamat și i-a pedepsit la suportarea speselor împreunate cu cercetarea din care acei slujbași au eșit nevinovați și albi ca neaua.

Ar urma acum ca reclamanții să fie dați și în judecată, pentru — calumnie.

Dl Iasa Tomici să scrie iar broșură (cum a mai scris) precum că »nu mai e măgar« să ceară corbului să scoată ochii corbului!

Proiectul pentru asigurarea muncitorilor. Secțiunea pentru afacerile muncitorilor a ținut Mercuri o ședință sub prezidenția lui Gisswein Sándor. S'a dezbătut proiectul de lege pentru asigurarea muncitorilor industriali și a funcționarilor comerciali împotriva cazurilor de boală sau nenorocire.

Raportorul Szalmáry Mór prezintă proiectul. Aduce elogii ministrului Kossuth care cel dintâi dintre toți ministrii de resortul său s'a gândit, să se îngrijească de soarta muncitorilor.

Ministrul Kossuth spune, că proiectul său nu-i ireproșabil, el este susceptibil de amendamente, dar' ideile și principiile generale ce-l conduc sunt ale sale și cere să fie păzite. Aceste principii sunt: casa unitară, reprezentanța pe baza parității și principiul ca patronii să poarte partea mai mare a greutăților, nu muncitorii.

Kecskeméthy cere, ca statul să se îngrijească și de soarta muncitorilor agricoli. Ministrul Kossuth promite aceasta.

Mai vorbesc Ernst Sándor, Mezöfi Vilmos și Szerényi József. Acesta promite proiecte anologice pentru muncitorii agricoli și mineri.

Viena și Bucureștii. Dl M. Cantacuzino, primar al capitalei României, însoțit de dl Alexandru Ciurcu, ajutor de primar, și alți consilieri comunali, pleacă la Viena, să întoarcă vizita pe care primarul dr. Lueger a făcut-o expoziției României.

Supărare mare în Izrail. Ungurii au dus luptă mare împotriva lui Goluchowski, silindu-l să demisioneze. Ei credeau, că astfel să li-se dea un ministru de externe din sângele lor. Numit va fi însă în loc de un »Poleac«, cum îi ziceau, un — Neamț, baronul Aehrenthal. Iată de ce zărele maghiare sunt supărate și sub titlul »am dat guba (mantaua) pentru câne« ori cum ar zice Românul: »am scăpat de dracul și am dat de mamă-sa«, — scriu năcăjite rău.

Ele spun, că s'au făcut intrigi mari împotriva — ungurimei.

«Asta e situația — scrie »Függetlenség« — și cu atâta se poate lăuda cel cărui îi place să se laude. Ce am câștigat? Un Goluchowski cu altă barbă».

Lupta la comitat.

— Adunarea congregațională aradană. —

Mercuri Români din comitatul Aradului au dat o luptă bărbătească și înălțătoare. Deși la adunarea comitatensă nu au venit toți membrii români, totuși au fost destui pentru a respinge mai multe propuneri de a domnilor din fruntea comitatului. Intre altele s'a respins cu 85 voturi contra 83 (ale Ungurilor) propunerea de a se vota iară dare suplimentară pentru penziile domnilor slujbași despre care țaranul S. Codreanu a spus că »unii nu de penzie ci de ștreang ar fi vrednici!«

Iată raportul despre cele petrecute îndată după deschiderea ședinței.

Dr. Ioan Suciu a motivat pe larg și cu puternice argumente, aprobat zgomotos de Români, următoarea interpelare:

Are cunoștința dl vice-comite, că fibirăul cercului Boroșeș, interpretând într'un mod vădit greșit ordinațiunea Perczel, restrânge pe locuitorii cercului în liberul ezercițiu a libertății lor personale, așa că și pe urbanaliști, cari au ținut în afacerile lor de avere adunare fără ca să i-o fi anunțat aceasta prealabil — i-a pedepsit unul câte unul cu 10 zile închisoare și 50—50 cor. amendă?

2. Cum crede dl vicișpan, a putea scuti pe viitor populația din cercul Boroșeșului de aceste șicane și pedepse, absolut fără nici o bază — conziderând că în afaceri de aceasta natură, absolvarea în instanța a II-a nu mai poate repara pe cei odată târiți și restrânși în libertatea lor personală?

3. Are dl vice-comite cunoștința oficioasă, că fostul protopretor substituit în cercul Boroșineu, în lunile Iulie-August-Septembrie, sub titlul de călcare a ordinațiunei comitatense, privitoare la cărarea bucatelor, a lovit cu pedepse așa de barbare în sute de inși din locuitorii cercului, încât o astfel de procedură este strigătoare la cer și poporul într'o astfel de terorizare nu poate vedea decât răzbunare?

4. Conziderând că foarte mulți dintre locuitorii cercului Boroșineu, amețiți oarecum de povara pedepselor de câte 2—4 și 6 sute de cor., fie din lipsa de dezmeticie, frică, fie din necunoștința legilor, n'au recurs și nenorocirii aceștia deja sunt victime — și având în vedere că a împedeca aceasta în viitor este o elementară datorie umanitară a întâiului funcționar al comitatului: întreb pe dl vice-comite că află de bine și de corect, a lăsa pe Titu Viculescu și mai departe în posesiunea împuternicirii primită dela congregație de a legiu în delict de transgresiune — ori e dispus să ceară dela congregație ca să i-se detragă împuternicirea de-a legiu îndelictele de transgresiune?

Alegerile.

În mijlocul unor scene într'adevăr de operetă s'au făcut alegerile, puse la ordinea zilei.

La propunerea fișpanului, s'a ales o comisie de candidare, între cari era și dl Mihail Velici, singurul, față de șese unguri.

Comisia de candidare nici n'a pus în candidare pe nici un Român.

La postul de protonotar din Radna a fost ales Lengyel Sándor, protopretorul din Târnova.

Pentru postul de protopretor din Târnova — devenit astfel vacant se luptau doi candidați unguri: Édes Elemér și Salacz Gyula.

Români s'au grupat pe lângă Édes Elemér. Candidatul oficial era însă Salacz.

Rezultatul alegerii a fost că au intrunit:

Salacz 161 voturi
Édes 124

astfel Salacz a fost declarat de ale.

Cauza căderii lui Édes a fost că Români n'au respectat concluzul conferenței lor prealabile și mulți și-au dat voturile cu Salacz. Un caz ce nu este iertat să se mai întâmple, căci compromite frumoasa noastră disciplină din trecut

A urmat apoi împlinirea postului de pretor de cl. I. Aici conducătorii candidatului aveau candidat pe Bogdánfy Béla și au candidat de »strohman« pe Hajdu János și Scháuer Gábor.

Români cari au stat zid compact aproape până la sfârșit — astfel se explică bătaia comitatului suferită pe întreaga linie — și cu câțiva dintre partizanii lui Édes dintre Unguri s'au hotărât să le tragă o păcăleală domnilor, alegând de pretor pe Schauer, care nici nu competase ci era pus numai de figurant între candidați.

S'a dat din gură'n gură ordinul — Schauer! Schauer!

Un zgomot infernal era în sală. S'au început votizarea, și șefii observă îndată truc-ul. Voturile se dau aproape toate pe Schauer.

Comitele suprem, vice-comitele, protonotarul și toți Ungurii îl înconjoară pe Schauer și-l persuadează să se retragă.

Români strigă: Să nu te retragi!

Schauer presionat de șefii săi ia cuvântul:

— Sunteți în rătăcire d-lor...

— Nu te ascultăm! D-Ta vei fi solgăbirău, ori ce vei face!

Un ceas aproape a durat scandalul enorm, și o larmă care nu s'a potolit decât la cuvântul dlui Dr. Suciu, care într'un ton iritat, însinuă recurs împotriva alegerii incorecte.

Români, scapă comitatul de dare nouă.

La ordinea zilei, cea ce i-a interesat pe Români mai mult a fost propunerea comitatului de a se face un nou arunc de dare de 1 1/2% asupra popoului. Încă în conferința din preseară Români au hotărât să lupte la punctul acesta cu toată hotărârea și a incredință ca vorbitori, cari să ia cuvântul din partea lor, pe domni Dr. Ioan Suciu și Sever Bocu. Mulțumită luptei energice a Românilor, comitatul a și scăpat de noua sarcină ce i-o pregăteau domni.

Întâiu a luat cuvântul deputatul național dr. Ioan Suciu, care a spus că pentru chipul în care se fac pensionările la comitat, membrii români ai congregației nu votează nici un filer. Arată câteva cazuri, unde funcționarul a fost trecut la pensie numai pentru că era încărcat cu atâtea păcate, încât nu era încânto, la temniță — ori la pensie! Natural era trimis la pensie.

Creștarul popoului nostru, strâns cu sudoare, nu-l vom vota pentru astfel de pensii — a zis dl Suciu și a terminat între ovații furtunoase.

Al doilea vorbitor român este redactorul »Tribunei« dl Sever Bocu, care a zis că admiră curajul dlor dela comitat, de a veni aproape la fiecare congregație cu aruncuri noi și noi dări. Îi întreabă, că în ce lume trăesc? Nu văd ei sărăcia îngrozitoare în care tângește comitatul? Nu văd ei că poporul este stors până la măduvă de multele dări și nu mai are de unde? Domni dela comitat cer sacrificii extraordinare dela popor. — Chiar de ar fi de unde să dea, mă întreb — a zis dl Bocu — cu ce a meritat droaia de slujbași, câți trăesc bine, de o sută de ori mai bine ca poporul stors ca vai de el, cu ce au meritat acești funcționari, ca poporul român să-și ia bucata din gură și să li-o dea lor. Doară pentru că tratează așa de bine cu dânsul, pentru că îl administrează cinstit, îi învață limba...

Comitele suprem Károlyi: Rog pe dl vorbitor să rămână la obiect.

Sever Bocu (ungurește): Eu sunt la obiect. Dacă ai ști românește m-ai înțelege și atunci nu m-ai întrerupe (Sgomot mare. Voci între unguri: Vorbește dar ungurește.)

Un neamț: Vorbește ungurește! (Sgomot colosal.)

Dr. Aurel Grozda: Uită-l, șvabul dracului. (Mare ilaritate.)

Comitele Károlyi: Cu presiul nu se poate polemiza!

— Învață românește! — strigă Români din toate părțile producându-se un sgomot colosal.

Sever Bocu: Eu nu sunt dator să știu ungurește, dar cei ce cer pensii dela poporul român, învețe românește! (Așa-i! Așa-i!)

Arată cazurile din Gioroc și Conop unde poporul a luat hotărâre, pe baza drepturilor lor din lege, ca notarul să ia protocoalele în limba ro-

mânească. Acești slujbași au avut însă nerușarea să se împotrivescă pretensiunei juste popoului, și de altfel neștiind nici o boabă românește (Români: Rușine!) Arată cum se la penzionările. Citează cazul lui Páris Gábor, care încărcat de păcate, ne mai putând stă în slujba a penzionat. Câteva luni în urmă însă, venind vreiturile lui Fejérváry, penzionatul nostru ocupă slujbă de vicecomite în comitatul Abauj, slujbă foarte grea între împrejurările acelea și pentru cel mai viguros om. Páris Gábor corespunde în ea de minune. Dar durere nu ține mult, — anume slujbă, nu sănătatea dlui Páris — și Páris vine acum din nou să-și ceară penzia dela Arad. Știm că nu vreți să i-o dați și o înțelegem ca toții pentru ce. Ați vreă acum să-l scoateți de sănătos. Vă caracterizează cazul acesta de minune sistemul de penzionari. Respingem propunerea Dvoastră. (Aplause îndelungate.)

Urmează apoi votare nominală. Rezultatul e că propunerea comitatului de a se arunca o nouă dare de 1/2% pe popor pentru penziuni grase pe seama domnilor, în urma luptei bărbătești a Românilor cade cu 85 voturi contra 83 — voturile slujbașilor și ale jidovilor.

Iată numele celor ce au votat contra propunerii comitatului, că adevă să nu se mai pună dare nouă pe popor:

Augustin Beleş, dr. Dimitrie Barbu, George Bogdan, Dimitrie Ganea, Chera Crăciun, Ioan Codrean, Romul Mladin, Todor Mogoș, Nicolae Mara, Stefan Novac, Dimitrie Popovici, Stefan Russu, Axente Secula, Ștefan Șiclovan, Constantin Tămășdan, Ioan Tripon, Ștefan Tămășdan, George Bătrân, Nicolae Boșcaru, Sever Bocu, Todor Brad, Alexandru Teran, Kelemen János, Dettári István, Nistor Flueraș, Garlăti János, Vasile Goldiș, Ioan Georgea, Iuliu Groșoreanu, Cornel Grozda, P. Hui jun., Iosif Ognean, dr. Aurel Grozda, Ioan Burza, Varga István, Kelemen András, Mihai Luca, Harsányi Marton, dr. Iacob Hotáran, Aurel Iancu, Katona Antal, Vasile Cherecheș, Simeon Codrean, Filip Leuca, Nicolae Lazarescu, Molnár István, Virgil Mihulin, Ioan Moldovan, Romul Motorca, Traian Mager, Dimitrie Muscan, Pasc. Moș, Mailer . dam, Stefan Moș, dr. Aurel Novac, Todor Orga, George Papp, dr. George Popa, Vichentie Pantoș, Ioan Popovici (Vársand), Ioan Popovici (Berechiu), Vasile Paguba, Ioan Russu Șirianu, Sava Raicu, dr. Ioan Suciu, Todor Stan, Sever Secula, Nicolae Suciu, Petru Vancu, Mihai Veliciu, Procopie Givulescu, Gornel Ursuț, Petru Tulcan, Mihai Sándor, Gerasim Serb, Trăilă Terețean, Ioan Terebent.

Cu noi au votat și câți-va Unguri, țărani din Pecica.

Rezultatul votului a fost primit cu o nespusă insuflețire de către Români.

Imediat s'a sculat apoi fiscul comitatens dr. Keresztes și a însinuat recurs împotriva conclusului.

Voci: Poți dacă-ți place. D'acea te plătim, să apelezi!

Pensiune, lui Páris Gábor!

Păcăleala mai mare au mâncat-o însă cei dela comitat cu cazul lui Páris Gábor. Ei hotărâseră, să nu-i pună din nou în curgere pensiunea lui Páris Gábor, ci să-l supună la o nouă vizitare medicală. Voiau să-l scoată acuma sănătos, tot așa cum l-au scos an bolnav. Motivul lor era răzbunarea politică, pentru că Páris Gábor ocupase post de vice-comite în Abauj, sub guvernul anti-constituțional al lui Fejérváry. Socoteau apoi, că fiind vorba de o pensiune mai puțin, Români, cu siguranță vor vota cu propunerea lor. Dar s'au păcălit.

Când protonotarul Schill a referat afacerea — Páris, de pe băncile Românilor sburau ca săgețile intreruperile batjocuritoare și ironice. El a arătat ca o crimă mare ce a săvârșit Páris faptul că a primit să fie vice-comite la drabant, dar acum — a zis — restituită odată constituțiunea...

Dl Sever Bocu: De care constituțiune vorbești? Unde este aici constituție? (Ilaritate generală.)

Protonotarul Schill: ... crede că vor ști cum să-l remunereze pe drabant.

A luat apoi în numele Românilor cuvântul, deputatul național, dr. Ioan Suciu, și a spus că Români nu se pretează la actul de răzbunare politică a Ungurilor, cari l-au penzionat pe Páris, atunci când protestau Români, iar azi vreau să-i detragă penzia, ca să s'arate patrioți. Fiindcă și după lege, comitatul în caz de proces ar trebui să-i dea lui Páris penzia ce o cere. Români nu vor procura deasfădată dlor dela cârmă mica lor

plăcere de răzbunare. Penzie lui Páris Gábor — a încheiat Suciú. — Penzie, Penzie, lui Páris! au răspuns Români.

Se ordonă votarea nominală și Români înving cu 45 voturi contra 43. Páris Gábor este pus deci în penzie prin voturile Românilor.

Interesant a fost că cu Români au votat și cinci țărani maghiari din Pecica, cari n'au înțeles chipul cum s'a pus chestia la vot. Târziu, după ce n'au mai putut repara nimic, țărani unguri se zmulgeau de păr că au votat penzie vicșpanului drabant.

Vorbirea lui Magieru.

La punctul dela ordinea de zi, pentru împedcarea alcoolismului, a făcut adevărată senzație discursul admirabil rostit de dl *Traian Magieru*, vrednicul preot din Saturău. Reproducem în întregime magistrala vorbire a părintelui *Magieru*.

E de însemnat, că la ordinea zilei era pusă și adresa (curenda) comitatului Timișului în care îndeamnă și celelalte comitate să scrie la Dietă și să ceară măsuri excepționale în contra naționațitățilar ai căror fruntași au săvârșit la alegeri, vezi Doamne, agitațiuni nepermise.

Cei din fruntea comitatului, deși tipăriseră ca al 12 punct ace astă adresă, au avut atâta răcoare de Români și au luat-o dela ordinea zilei. Români au și fost luat hotărîrea să vorbească mulți, Veliciu, Russu, Suciú, Goldiș etc., să facă formală obstrucție împotriva unei asemenea infamii.

Ședința s'a ridicat apoi la 1 și 3/4 rămânând câteva obiecte mai neînsemnate pentru după-ameaz.

»Rákóczy și Români.« Sub acest titlu »Arad és Vidéke« dela 24 c. scrie :

»Din Oradia-Mare ni-se telegrafează, că dr. D. Radu, episcop greco-catolic, a dat o pastorală patriotică. În pastorală se accentuiază, că sub steagul lui Rákóczy și pentru principiile lui au luptat și sângerat mii de Români. Episcopul ordonează, ca în școlile primare și secundare de sub jurisdicțiunea sa la 29 Octomvre să se țină sărbătoare, iar în biserică să se țină slujbă dumnezeiască și să se tragă clopotele pentru sufletul exilaților.«

Nouă nu ne vine a crede, că un episcop român să fi ordonat așa ceva.

Impotriva beției.

În ședința de Mercuri a congregației Aradului distinsul preot *Traian Magieru* a ținut următoarea vorbire primită cu plăcere de toți Români:

Nu suferă îndoială, că chestia alcoolismului s'a dezvoltat astăzi într-o problemă de prima ordine socială, care trebuie să pună pe griji, nu numai pe singuratici indivizi și singuraticе instituțiuni, ci chiar și pe potestățile statelor.

Sunt atâtea scăderile, neajunsurile și mizeriile vieții publice și private, că pe lângă tot progresele civilizațiunii și pe lângă toate cuceririle științei, omenimea, departe de a-și fi aflat echilibrul vieții sufletești — mulțumirea cu sine și soarta sa — astăzi, tot mai mult se sbate în curentul nemulțămirii.

Cauzele sunt multe, dintre cari unele mijlocite alte nemijlocite, — și nu va putea contesta nimeni aceace astăzi vede și recunoaște lumea întreagă, că cangrenă cea mai periculoasă, care de-o potrivă roade la fericirea morală și materială a individului, cât și la prosperarea, bunăstarea și vitalitatea statelor, este alcoolismul.

S'au făcut studii, date statistice și espuneri comparative asupra acestui rău, și din toate se constată unanim, că alcoolismul este un flagel, care bântue în mod distructiv la toate referințele vieții omenesști-sociale. Slăbește și împedcă sporul și natalitatea, promovează mortalitatea, înmul-

țește crimele, răspândește alienațiunea, destramă moravurile, distruge corpul și organismul lui până în a doua generație și contribuie nu numai la slăbirea și scăderea averii naționale, dar alimentează și perpetuă nemulțămirea, care se răsvrătește în contra ordinii sociale, în contra siguranței personale, în contra dreptului de proprietate și în contra dreptului și siguranței publice din stat.

Iată de ce alcoolismul privit în adevărata lui culoare, se prezentă ca un dușman înfricoșat și ca cel mai periculos morb a vieții sociale. Iată de ce inimile nobile și reprezentanții statelor civilizate se preocupă de combaterea acestui rău, care înveninează respirațiunea sănătoasă a popoarelor. Acțiunea pornită contra alcoolismului din partea congresului internațional antialcoolic, nu e o acțiune ce privește numai pe o clasă ori pe un popor, ci e o chestiune care privește lumea și geniul uman. Cred deci, că în acest punct nu mai există între noi diferență de vederi ori sentimente, ci toți vom conveni într-o saluta și coopera la nobila acțiune a congresului internațional antialcoolic.

Onor. congregație! Referindu-ne acum în special la referințele patriei noastre, sub raportul ravagiului alcoolic, o știm cu toții că și recordul ajuns la noi nu este mai puțin amenințator ca în celelalte state din Europa doar cu excepțiunea Rusiei, care în privința consumării alcoolice stă în rândul prim.

Stăm și noi trist în această privință, căci alcoolismul s'a răspândit în toate clasele noastre sociale, dar în deosebi asupra breslelor mai de jos și asupra clasei poporului și a muncitorimei aduce ruină și dezastru.

E înspăimântător de mare capitalul câștigat cu grea muncă de către lucrător, econom și profesionist pe care zi de zi îl consumă molohol alcoolic, pentrucă în schimb se vezi sărăcind țara, se vezi surpându-se atâtea familii, se vezi lamentând de nemulțumire și desperare atâtea existențe ajunse în ghiarele alcoolismului, cari la urmă, în vederea publică, se risipesc în mizerie, în casele de alienațiune, în institutele de corecțiune și umaritate ori luându-și toiagul de cerșitor și pornind în lume.

Și cari sunt cauzele acestui rău, care subminează la demnitatea și fericirea omului?! După a mea părere și convingere, sunt două: una internă, alta externă. Cauza primă e a se căuta în firea omului, în înclinările rele și în creșterea greșită. Cealaltă cauză o aflăm în însași, societatea; în întocmirile ei nepotrivite și în practica greșită cari însele deschid teren la răspândirea alcoolismului. Pe noi cauza aceasta ne privește, și deci aici avem a ne spune cuvântul.

Toți câți trăim în mijlocul poporului și a muncitorimei și și-au dat numai puțină osteneală a erua cauzele lățirii alcoolismului și a sărăcirii generale, de bună samă s'au putut convinge, că cauza mai imediată și mai pipăibilă zace în sistemul funcționării birturilor: în prea marea libertate și latitudine și în terenul de acțiune și operațiune prea largă, ce li-se îngăduie la noi.

Când s'a adus legea despre răpaușul de Duminecă, eu așa cred, legislațiunea țării a fost condusă de motive etice și umane, că anume omul, după lucrul de o săptămână să-și odihnească corpul și să-și recreze sufletul în sinul familiei, — și de fapt cum se petrece lucrul?! Așa, că omului oprit de a lucra Dumineca, i-se oferă și i-se deschide ușa largă a birtului, unde își bolnăvește corpul și își înveninează sufletul. Mi-s'ar putea reflectă, că aici, avem de a face cu libertatea voinței fiecărui om. Adevărat, că libertatea voinței este un drept individual al omului, dar și aceea e adevărat, că deschizând prilej de ispitire și drum de lunecare, libertatea voinței se poticnește și atunci, când n'a avut intențiune prealabilă de a o face.

Eu știu — dacă nu greșesc — că noi avem o dispoziție, că în zilele de Dumineci și sărbători birturile să fie închise după amiază. Dar vorbă să fie, priviți în lungul și în latul comitatului respecteză-se această dispozițiune? Nu!.. Dincontră vedem alceva: că satele sunt pline de birturi, iar zilele rânduite pentru răpauș sunt

prilejurile cele mai potrivite pentru lățirea alcoolismului.

Și iată vezi cu ochii lățirea răului și vezi și cauzele cari îl produc, pe cari însă cu mijloace morale nu le poți zădărnici, căci sunt cuprinse în întocmirile soțiale greșite. Sunt cazuri, că oameni scăpătați și sărăciți la noi cu totul din cauza alcoolismului au emigrat în America, unde pe lângă întocmirile practice și umane de acolo le-au succes a-și câștiga și cruță avere cu care au rentors în patriei, dar ocaziunea largă și ademenirile birturilor, iarăși i-au ruinat aici din nou și totalminte.

În fața acestor strări, ni-se impune de cea mai înaltă datorință patriotică și umanitară de a combate răul chiar în cauzele lui primordiale. Dacă în adevăr voim serios combaterea lățirii alcoolismului, nu ne este permis a ezită întru aplicarea mijloacelor efective. Aceste mijloace sunt: Reducerea contingentului (numărului) birturilor, restrângerea funcționării lor și pedepsirea beției publice. Deoarece însă aceste mijloace se pot aduce numai pe cale legislativă, îmi permit a face propunerea, că: Onorata congregație să facă reprezentațiune la onorata dietă, că pe cale legislativă să iee măsuri contra alcoolismului, între cari să se enunțe reducerea birturilor, închiderea lor sub întreaga durată a zilelor de răpauș precum și calificarea beției publice, ca transgresiune contra moralității publice, iar și până atunci, să invităm din acest loc pe Magn. Sa dl vicecomite, că în organele administrative să controleze riguros, întrucât se respecteză dispoziția ce o avem în vigoare la închiderea birturilor în zilele rânduite, și unde va afla contravenție, se procedă în consecvență, câștigând respect legii.

Aceasta e propunerea mea, care rog să fie primită.

Ultime știri.

• **Alegerea dela Ciaba**, întâmplată eri, s'a sfârșit cu învingerea partidului plugarilor condus de fostul deputat Achim. Candidatul acestui partid dr. Pető Sándor a fost ales cu 904 voturi contra 702 voturi date lui Beliczai Géza, candidatul stăpânirii.

• **Grevă mare. Budapesta, 26 Oct. Pe toate liniile de tramvai conducătorii și toți lucrătorii s'au pus în grevă. Nu comunică nici un tramvai. Sunt temeri că astfel serbările pentru Rákóczy vor fi rău conturbate. S'au întâmplat ciocniri sângeroase.**

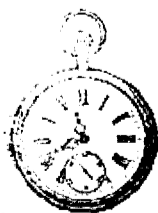
• **Congregația dela Caraș-Severin.** 25 Oct. În adunarea de eri a congregației în locul lui Fialka, numit comite-suprem, a fost ales vice-comite Issekutz Aurel, până acum protonotar, iar în locul lui s'a ales dr. Tabajdi Zoltán, protopretor în Caransebeș. Judele cercual Németh ofenzând pe fostul comite suprem Pogány, s'a produs o mare învălmășeală și scandal. Acesta a și fost amendat cu 100 coroane.

Instalarea noului comite-suprem a fost la 23 c. Între Români e mare mâhnire, că din cauza indolenței multora, candidații români dr. Dobrin la vicespănie, dr. Ciupe la protonotariat, dr. M. Brădiceanu, la protopretoriatul din Bozovici și dr. N. Petrovici la cel din Caransebeș, au întrunit foarte puține voturi.

• **Conferență electorală în Párdány.** Madoș, 26 Oct. Pe Duminecă s'a convocat o conferință electorală în Párdány cu scop ca Sărbii și Români să decidă asupra atitudinii ce vor observă la apropiata alegere. Se știe, că la alegerile trecute în acest cerc locuit de naționalități a învins kossuthistul dr. Kiszely Kálmán, cu un singur vot, dar alegerea a fost nimicită.

E vorba ca acum să se lucreze din resputeri pentru trântirea kossuthiștilor.

• **Teștișoara 26 Oct. Conferența dela Párdány a fost amănată până se va primi avisul clubului parlamentar al naționalităților.**

◆◆ SEGEDINUL E ORAȘ VESTIT ◆◆

Acolo se pot căpăta cele mai ieftine Orolago și bijuterii, mai ieftine de cât ori unde. Nu-i de lipsă să ne dăm bani în mâni străine. Cine vrea să se convingă despre toate acestea, să ceară un catalog mare ilustrat, ce se trimite gratuit, dela **Schneider Samu, juvaergiu în Szeged**. Acolo se capătă un orologiu de argint dela 5 floreni începând, inel de aur, cu 14 carat dela 2 fl. 50 cr. în sus, cercei de aur dela 1 fl. 50 în sus, lanț (colier) aur 4 fl. 50 cr. un orologiu de nikel dela 2 fl. 50 cr. în sus, un vecker dela 1 fl. 50 în sus.

ADUNAREA GENERALĂ

a Reuniunii învățătorilor gr.-cath. din archid. de Alba-Julia și Făgăraș.

— Raport special al Tribunei. —

Blaj, 23 Octomvrie st. n. 1906.

Astăzi s'a deschis cea mai număroasă adunare generală a Reuniunii învățătorilor gr.-cath. din Archidieceza de Alba-Julia și Făgăraș, din câte s'a dat să vadă Blajul. Din locuri depărtate au alergat învățători, ca să discute chestii de mare importanță pentru învățământul nostru popular, să facă o scurtă dare de samă despre rezultatele muncii de un an și prospecte pentru greua muncă din viitor, și mai ales să facă pașii necesari pentru îmbunătățirea sortii întru adevăr triste a învățătorimei în privința materială.

Românul ori ce lucru îl începe cu Dzeu, așa și adunarea de azi s'a început cu liturgia solemnă, celebrată în biserica catedrală din partea Reverendisimului domn *George Munteanu*, canonic metropolitan, director al institutului pedagogic și president al Reuniunii învățătorilor archidiecezani, asistat de profesorii preparandiali *Ioan F. Negrut*, *Nicolae Pop* și *Aron Papiu* ca preoți și *Valeriu Suci* ca diacon. Respunsurile liturgice le-a executat corul bine instruit al pedagogilor, condus de pedagogul *Ștefan Secetă*. La sfârșitul liturghiei s'a oficiat parastas pentru repotații membrii ai Reuniunii: *Petru Solomon* și *Aurel P. Bota* foști profesori la institutul pedagogic, *Ioan Moldovan*, fost învățător în Bucium-Șasa care a lăsat prin testament o frumoasă fundațiune ce tocmai e sub pertractare judecătorească, *Simeon Haneș*, fost învățător în Glogovaț, *Aurel Opreș*, fost învățător în Bucium, vicariatul Făgărașului și *Spiridon Făgărașan*, fost învățător în Iași.

Sfârșindu-se serviciul divin, corpul învățătoresc în frunte cu comitetul central s'a îndreptat spre cimiter, unde zac osămintele profesorilor *Solomon* și *Bota*. S'au oprit mai întâi la mormântul celui dintâi, unde învățătorul *Blaga* din Veseud rostește următorul discurs comemorativ:

Iubiți membri ai Reuniunii!

Rugăciune s'a vărsat azi la tronul dumnezeesc cu evlavie pentru sufletele repotaților noștri colegi, rugăciune s'a vărsat pentru adormirea în pace a iubitului nostru profesor de odinioară *Petru Solomon*. Credem, că rugăciunea noastră vărsată din adâncul sufletului și cu toată sinceritatea va fi primită, credem că și ei vor mijloci dela pronia cerească, să reverse mulțimea darurilor asupra lucrărilor noastre, ca astfel mulțămii și mângăiați să ne putem întoarce la căminurile noastre. Când oftăm însă darul Atotputernicului asupra noastră, cu pietate ne întoarcem la sufletul tău iubite dascăle de odinioară! La tine, care întreagă viața ta ai muncit pentru înaintarea învățământului popular.

Tu și atunci, când trupește erai zdruncinat de anii dascăliei, ai fost neîncetat în mijlocul nostru, ne-ai dat povește frumoase pentru luminarea oropsitului nostru popor, ne-ai dat firul conducător în această vale a plângerilor în acest labirint al lacrimilor, ne-ai învățat să fim pacienți răbdurii, pe cariera noastră spinoasă și puțin apretiată de lume. Pentru aceste toate nu

suntem în stare să-ți ridicăm statu de bronz ori de marmoră ca fii altor neamuri, dar bronz și marmoră este sentimentul de adâncă recunoștință și aducere aminte ce cu scumpătate îl păstrăm în piepturile noastre. Tot ce putem face în momentele aceste de pioasă aducere aminte, e cununa aceasta, ce o depunem pe mormântul ce ascunde sub țărna lui oasele tale reci. În veci amintirea ta, roagă-te pentru noi bunul nostru profesor de odinioară!

Apoi se îndreaptă cu toții spre mormântul regretatului *Aurel Pop Bota*, unde învățătorul *Ioachim Pop* rostește un discurs pătrunzător în care reamintește figura simpatică a repotațului. Reîmprospetează meritele nețăgăduite ale acestuia pentru înflorirea institutului nostru pedagogic, activitatea lui neobosită pe terenul învățământului, și însoțit de lacrimile celor-l încunjurau depune pe mormântul lui o cunună de flori.

Sedința I.

La oarele 9 a. m. s'a deschis sedința I. Înainte de începerea sedinței, *Ilustrul Domn Iuliu Bardosy*, inspector regesc în penziune, propune emiterea unei comisiuni pentru a invita pe *Ilustritatea Sa d-l Ioan Micu Moldovan*, vicar general arhiepiscopesc la adunare. S'a constituit o comisie de 5, constatatoare din d-nii învățători *Ioachim Pop*, *Octavian Pop*, *Ioan Pampu*, *Mihail Găzdac* și *Izidor Dop*. *Ilustritatea Sa* sosește în sală însoțit de uralele entuziaste ale celor prezenți. După aceste *prezidentul George Muntean* deschide adunarea prin următorul discurs:

Ilustrissime d-le vicar general!

Reuniunea învățătorilor archidiecezani, întrunită în adunarea generală, se simte foarte măgulită și se bucură din inimă pentru că a-ți binevoit a o onora cu prezența. Fie-mi permis așa dară să vă exprim mulțămitele Reuniunii și să vă doresc mulți ani spre binele și înflorirea Archidiecezei noastre.

Onorată adunare generală!

Pe nesimțite s'a strecurat ceas de ceas, zi de zi, pe nesimțite s'a strecurat un an din activitatea Reuniunii noastre, al 8-lea an al existenței ei. Vreme de un an de zile Dv., ați fost muncitorii în ogrorul școlii noastre confesionale, după cum se vede din rapoartele singuraticelor despărțăminte subșternute aci. Nu mă îndoesc, că cu ocazia adunării despărțămintelor nu v'ați arătat numai că învățători ai școliarilor, ci și a poporului, pentru că nu este alta chemarea învățătorilor decât să lumineze poporul.

On. adunare generală! Din timpurile grele cari acoper veacurile triste ale istoriei noastre bisericești-naționale, străbat nizuințele neîntrerupte spre lumină și dorul de a se asigura existența noastră.

Luminos apare pe paginile cronicarilor un punct culminant: dragostea pentru deșteptarea poporului. Dlor, totdeauna vom afla la popor dorul de a deveni părtaș razelor binefăcătoare ale luminei, simțul de civilizație și cultură. Timpurile de întunec au închis câmpiile luminii dinaintea celor dornici de ea.

Dar când s'a deschis calea către școală, cu câtă însuflețire au alergat mulțimea către acest izvor veritabil de lumină! Sute și mii de școli s'au deschis, susținute din filerii săracului. Noi n'am avut boerie, nici fundații, iar clerul nostru era lipsit de toate, nici pe departe n'a putut desvoltă activitatea aceea binecuvântată, ce a desvoltat-o clerul altor neamuri. Dlor, țara noastră a trecut prin vremuri grele, n'avem la ce să ne mirăm așadar, că abia în deceniile din urmă a devenit învățământul obligator. Știm, că partea cea mai mare a școlilor o susțin confesiunile,

între cari confesiunea noastră gr. cat. ocupă loc de frunte. Nu în urma dispoziției legilor, ci din însuflețire curată, din dor de desvoltare culturală provin jertfele numeroase, ce le aduce biserica pentru școala în a cărei serviciu stăm și noi.

Dlor, cu bucurie vă salut din incidentul adunării generale de azi, cu toate, că cu durere va trebui să constatăm și azi indeferentismul unor despărțăminte, mai ales în ce privește taxele de membri. Imi țin de dădorință să vă atrag atenția asupra unui lucru: Noi nu suntem învățători numai între cei patru păreți ai școlii, ci trebuie să fim școală vie a poporului. Nu suntem mai departe numai ai școlii, ci și a bisericii. Pe lângă datorințele școlare avem așadar să ne împlinim și datorința de fii ai bisericii. Trebuie să tindem cu toții la propagarea și întărirea religiozității și a moralității în popor. Trebuie să întărim tot mai mult legăturile ce există între școală, biserică și popor.

Dlor, băgați de samă, că nimic nu e mai periculos ca timpul acela când poporul ar constata, că jertfele aduse de el pentru școală au fost bani aruncați în vânt. Chemarea noastră e ca prin lucrare serioasă și prin rezultatele obținute să întărim încrederea poporului în noi, să-l convingem, că școala aceea ce deschide calea spre lumină. (Apoi anunță decedarea membrilor amintiți la început, la ce adunarea dă expresie condolențelor sale prin ridicare). După aceste declar adunarea generală-ordinară a Reuniunii învățătorilor gr. cath. archidiecezani de deschisă.

Urmează o scurtă cuvântare a *Ilustrității sale Dlui I. M. Moldovan*, de cuprinsul următor: Salut din inimă adunarea aceasta număroasă și mă bucur, că Dumnezeu a voit așa, ca prin înțelegere comună să contribuim la realizarea scopurilor noastre mărețe. Imi țin cu această ocazie de datorință să vă atrag atențiunea asupra trapădului și a jertfelor ce le aduce biserica spre susținerea școlii. Biserica noastră regretă, că nu poate aduce jertfe și mai mari pentru prosperarea învățământului. Dlor, scopul D-voastre și al nostru se va realiza numai astfel, dacă vă veți, aduce aminte, că biserica e razemul școlii și susținătoarea ei. Încodată vă salut Dlor și doresc să aibă nizuințele D-voastre rezultatul dorit.

Dl Iuliu Bardosy are cuvântul, înainte de a trece la ordinea zilei. »Prima ocazie, spune Dsa, ni-se dă acum, ca să salutăm în persoana *prezidentului nostru* pe un canonic metropolitan. Ne place a crede *Onor. adunare generală*, că distincția de care s'a împărțat *prezidentului nostru*, e a dascălului întregi. Suntem mândri, că dascălul și tatăl dascălilor a ajuns pe o așa treaptă ierarhică înaltă. De aceea imi permit în numele adunării generale să-i urez mulți ani!

Cuvintele aceste au fost urmate de nesfârșite urale. Tot înainte de ordinea zilei a fost insinuat la cuvânt *dl Gavril Precup*, profesor gimnazial, care rostește cam următoarele: »Văd aici învățători adunați din toată provincia metropolitană spre a discuta chestii arzătoare, cari privesc înaintarea noastră.

Motivul pentru care mi-am luat și eu îndrăzneala a cere cuvânt e sufletesc, intern. Actele de pietate săvârșite de corpul învățătoresc, serviciul divin și părăstasul oficiat în catedrală, mai departe peregrinagiul la mormântul profesorilor d-voastre de odinioară, ne-a umplut inimile și a întărit în noi convingerea, că învățătorimea de azi își cunoaște chemarea. Faptul că a-ți reîmprospătat memoria regretatului *Petru Solomon*, fostul meu socru, mă îndeamnă să vă exprim în numele familiei noastre cele mai vii mulțămite. Aș dori domnilor să se perpetueze acest obicei, căci umbrele dascălilor morți ne măresc ambiția spre lucru, d-voastră prin aceasta ați dat noui dovezi, că faptele lor bune și cinstea lor nu se uită. Mulțumesc inițiatorilor și conducătorilor

Interesează pe dame

Din noutățile mele de toamnă a sosit un asortiment întreg.

Mărfi fine engleze și maghiare, flanele, parchete și altele; asemenea vă recomand în atențiune, că am dat de un târg ocazional lățime 120 cm. prețul 38 cr. de metru; modelele cele mai moderne, — care se văd în vitrinele (galan-

tarele) mele. — Cu deosibita stimă:

Nádlér Lajos,
moșist de domni și dame.
Andrási-tér, nr. 20.

acestui peregrinaj, declarând totodată, că cu ziua de azi doresc să fiu înșirat între membrii funda-tori ai acestei Reuniuni.

Di Negru propune să se trimeată două tele-grame, una I. P. S. Dlu Mitropolit care e în că-lătorie și cealaltă Reuniunii din jurul Năsăudului, care spriginește Reuniunea noastră, trimițând re-gulat în fiecare an 36 abonamente pentru »Foaia școlastică«.

Propunerea e primită cu însufletire.

Apoi dl Mihail Găzdac, învățător, își exprimă bucuria pentru numărul cel atât de frumos al oaspeților ce au onorat adunarea generală cu prezența.

Intr'aceste sosește inspectorul școlastic reșec din comitatul Albei inferioare *Nehéz*, pe care îl salută prezidentul. Răspunde și D-sa, dorind să ajute Dumnezeu, ca munca învățătorimei să fie folositoare binelui poporului.

Urmează în sfârșit raportul general al comite-tului, citit din partea secretarului dl Petru Un-gurean, profesor la institutul pedagogic. Constată, că reuniunea față de anii trecuți a făcut un în-semnat pas înainte, pe lângă toate întrelăsările ce se observă din partea unor despărțăminte.

Conchide apoi din aceste la mersul regulat al instrucției, pentru că experiența a dovedit, că între mersul instrucției și activitatea Reuniunii există o legătură strânsă. Dă seamă despre activitatea comitetului, despre felul în care s'au purtat co-respondențele oficiale, etc. S'a înaintat P. Ven. Conzistor o rugare, în care se cere ridicarea sa-larului fundamental la 800 cor. la ce P. Vener. Conzistor răspunde, că va supune chestia proxi-mului sinod archidiecezan. Constată indolența unor despărțăminte, cari și acum sunt în restanță cu taxele de membrii. Totodată s'a compus un proiect de memorandum ce e a se înainta sinodului archidiecezan ce se va ține în luna viitoare. (Acest proiect urmează mai la vale.) Reuniunea a avut 666 de membri, între cari 67 fundatori, 10 onorați și ceilalți ordinari. S'a scris concurs pen-tru 3 premii, la cari s'au prezentat mai multe lucrări.

Din raportul casarului se vede, că și în anul ace-sta sunt numeroase restanțe. Avera totală a Reu-niunii face 10.690 cor. 31 fileri.

Urmează raportul comitetului redacțional al »Foi școlastice«.

Intemeietorii acestei foi prin întemeierea ei au intenționat două lucruri:

1. Emanciparea corpului învățătoresc în toate privințele.

2. Indemnare la muncă serioasă.

S'au adus redacției învinuiri grele din cauza nepublicării mai multor articole, dar' redacția e firm convinsă despre corectitatea ei. Comitetul e conștuit de chemarea și datorințele lui. »Foaia șco-lastică« s'a tipărit în 800 de exemplare, dintre cari 630 s'au expedit în patrie, 13 în România, 60 în loc și restul s'a folosit pentru schimb și reclame. S'au încasat abonamente 1535 cor. 90 fil. — prin urmare mai mult ca în anul trecut cu 400 cor. Spesele împreunate cu tipărirea au fost 2097 cor. 62 fil. Datorie la tipografie 561 cor. 72 fil.

Starea activă (abonamente restante 10099 cor. 59 fil.

Starea pasivă 7114 cor. 49 fil.

Propune să se încredințeze comitetul cu solvi-rea datoriei la tipografie și să se facă pașii nece-sari pentru încasarea restanțelor.

În urmă se aduce la cunoștință, că comitetul a aflat de bine a distribui 2 premii din cele 3 pen-tru cari s'a scris concurs, anume cel dintâi de 50 cor., învățătorului Octavian Pop, prin lucrarea sa: »Cum și-ar putea îmbunătăți învățătorul soartea prin lucrarea rațională a pământului?« iar al doilea de 30 cor. dlui învățător Mihail Găz-dac din Poiana-Arieșului pentru lucrarea *Isa* înti-tulată: »Controla în școlile populare«. Se aleg comisiile pentru cenzurarea rapoartelor generale, după cari prezidentul declară ședința I a adunării generale de închisă...

Proiectul de memorandum

ce »Reuniunea învățătorilor gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș« îl va înainta Sinodului archidiecezan.

Prea Ven. Conzistor arhiepiscopesc!

Subscriși întruniți în adunarea generală a »Reu-niunii învățătorilor gr.-cat. din archidieceza gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș,« între altele luând sub pertractare și chestia ridicării salarelor, a de-cis a se înainta Prea Ven. Sinod archidiecezan următoarea:

Reprezentatie.

Cum Ludovic al XIV-lea regele Franciei cu drept cuvânt a zis: *Statul sunt eu*, așa poate și învățătorul zice în deplina conștiință a puterii sale: *Viitorul sunt eu*. Căci cine conduce mai bine po-porul de mâne, ca învățătorul cu fapta și iubirea lui, acolo unde-i dictează lumina sau întunerecul, bucuria sau amarul, ce are în inimă?

În fața acestei mari importanțe, recunoscută și acceptată de alte popoare ce are învățătorul în formarea generațiilor de sub mâna sa, credem sosit timpul de a ne ridică protestul în contra puținului nostru salariu și în contra felului cum ni-se dă acela. Și ca să nu aducem sute de exem-ple cari să illustreze starea de deplâns a învăță-torimei, ne vom pune numai întrebarea:

Cu ce voie intră în școală acel învățător, unde-i umblă gândirea lui atunci, când cade înfrânt pe scaun și vede în fața sa pe aceia, ai căror pă-rinți nu i-au plătit coroana de repartiție, cucuru-zul de stolă, deci n'are mămăligă și n'are lemn care să-i încălzească vatra, să-i facă mai iubită casa și masa?

Dacă nu obrazul aprins, atunci vocea, dacă nu vocea, atunci ochii celui învățător vor trada copiilor pe omul năcăjit și amărit, în jale și des-perat și năcazul unui singur om, când acela e învățător omoară și sufoacă idealismul în sufletul mai multor generații.

Acți stările ce le reprobăm: socialismul, dubie-tatea în cele de credință ș. a. ce stăpânesc lumea din afară de noi, nu-s urmări indirecte ale germe-nului nemulțămirii, ce stăpânește inima și sufletul statului învățătoresc?

Deci nu ni-se iee în nume de rău căința noastră, căci amarul ce culețăm a-l spune și curajul de a nu ne teme de opinia publică nu-și are în sine numai interesul nost personal, ci mai presus de toate voim ca pânea să nu mai fie cauza care să omoare însufletirea, ambiția și idealismul nostru, obstacol ridicării autorității noastre. Voim ca prin îmbunătățirea sorții noastre mai mult ca ori ce alt în lume să putem cu mai mult efect lucra, cu mai mari forțe să putem duce la izbândă ri-dicarea stării morale, intelectuale și materiale a poporului nostru.

În fața acestora vom înșira obiectele cererei noastre:

I. Ridice-ni-se salariul curat docental, asemenea învățătorilor de stat, căci dacă nu mai mult, cel puțin atâta lucru cât ei, și noi prestăm — plăți-bil lunar, anticipative.

II. Încaseze-se eventuala repartiție de-odată cu aruncurile comunale.

Nu zică nime, că nu e de unde, pentru școală trebuie să fie, și cum »Asociațiunea«, »Societatea pentru crearea unui fond de teatru« și alte so-cietăți mai puțin însemnate pentru viitorul po-porului nostru au sute de mii de coroane, așa va avea și școala dacă preoții, inteligența și frun-tașii poporului vor lucra cu zel, cu inimi calde pentru ea, cum a lucrat pentru acele.

Departa de noi de a da sfaturi, dar permită-ni-se a spune umiliți, că ce rost ar avea bună-oară »Asociațiunea« »Societatea pentru crearea unui fond de teatru«, băncile noastre ș. a. atunci, când cerându-li-se oholul pentru școalele ce sunt în pericol, s'ar retrage? Nu putem să nu amin-tim mahnirea sufletului nostru la ideea unora cari poate ușor ar ceda școalele statului, căci pe lângă aceea că statul nu le va ține cu vânt, deci

tot în sarcina poporului va fi, — ne peri-clităm biserica, căci celce n'a intrat prin tindă, nu va putea și nu va putea să intre în casă, celui ce n'are școală, nu-i va trebui biserică, iar celce nu le va avea aceste două, a încetat de a fi popor.

Fiind asigurați, că înaltele noastre foruri bise-ricesti acum în ceasul al 12-lea vor afla modali-tățile corespunzătoare, cari se ducă la scop ridi-carea salarelor docentali, nu vom mai continua, ci așteptăm preagrațioasa rezoluție în timpul cel mai scurt, semnând reprezentanții învățătorilor români gr.-cat.

Rugându-ne ca represintația acesta să se aștearnă din partea P. V. Conzistor Arhiepiscopesc Sino-dului proxim archidiecezan, împreună cu binevoi-toarea recomandație am rămas... (urmează sub-scrierile).

NOUȚĂȚI.

ARAD, 26 Octomvrie 1906.

Din cauza sfei sărbători Paraschiva, nu-mărul proxim al ziarului nostru va apărea numai Luni la ameazi.

— **Asentările din Noemvrie.** Ministrul de honvezi a trimis un rescript, ce va îmbucură pe mulți feciori de ai noștri, cari cu frică așteaptă asentările din Noemvrie. Rescriptul ministerial sună așa, că cei nă-scuți în 1884, cari dejă au fost odată la asentarea suplimentară, vor fi trecuți în clasa a III-a, iar cei născuți în 1883, cari au stat de două ori la asentarea suple-mentară nu sunt îndatorați să mai vină și a treia oară.

— **Un nou secretar de stat.** Monitorul ofi-cial publică numirea lui *Ludvigh Gyula*, preșe-dintele direcțiunii căilor ferate, ca secretar de stat al ministerului de comerț. Noul secretar de stat s-a și prezentat ministrului Kossuth.

— **Numire.** Dl dr. Sextil Pușcar — după cum cetim în *Wiener Zeitung* — a fost numit de către M. Sa profesor extraordinar pentru limba și literatura română la universitatea din Cernăuț.

— **Avis.** Celor cari vor să meargă la București, să vadă expoziția și ni s'au adresat pentru informațiuni, le răspundem următoarele:

Expoziția va fi deschisă până ia 1/14 Noemvrie. Până atunci li se acordă prețul jumătate pe căile ferate. Biletul de ju-mătate preț li se dă la frontieră (Predeal, Verciorova și Căneni). Pe căile ferate un-gare nu se face nici o reducere.

Până acum nu s'au înștiințat destui ca să plece în corpore din Arad. Pot pleca însă și răsleți cei doritori să vadă expoziția. Noi le vom da adresa celui care în București îi va călăuzi și le va face rost de locuință gratuită.

— **Administrația Domeniului Co-roanei din România**, în capul căreia stă ilustrul președinte al Academiei Române, dl Ioan Kalinderu, se știe: la expoziție din București are un pavilion separat, aranjat cu pricepere și gust.

Primim acum un volum, *catalog* privitor la cele expuse și la întreaga administrațiune a domeniilor coroanei. Volumul este și el o mărturie despre zelul ce dl Kalinderu

INMORMĂNTĂRI

cu pietate religioasă, pe lângă supraveghierea noastră personală, în toate prețurile, cu frumoase decorări de dolio, în mod corăspunzător.

Exhumare și transport de cadavru în toate părțile necunosând nici piedici, nici distanță.

CSUTAK KAROLY és FIA

primul institut de înmormântare

ARAD, piața SZABADSÁG nr. 20,

o o o o (palatul contelui Nádasdy). o o o o

— Telefon 37, serviciu de noapte (la locuință): 339. —

Cunune pentru posminte și pantlici pentru cunune pentru ziua morților și pentru ori-care altă ocazie, cu inscripții în ori-ce fel de execuție, recomandăm împod-birea și iluminarea criptelor după cheltuiala ce o vreți.

SIGRIE de LEMN și METAL

și obiecte de aranjament de tot soiul.

Împrumutăm decorațiuni, catafalce, dric funebru în ori-ce alte obiecte necesare la o înmormântare.

Spriginul marelui public. Csutak Károly és fia. il cer cu profundă stimă.

manifestă ca administrator al domeniilor Co-roanei și interesului ce-l poartă țărăniei de pe acele domenii.

— **Hymen.** Tânărul Iustin Rațiu comerciant în Siria s'a logodit în ziua de 8/21 Octomvrie a. c., cu dragălașa dsoară Cornelia Balint, fiica vrednicului învățator Petru Balint din Sinitea. Felicitările noastre.

— **La curtea cu jurați din Lugoj** în săptămâna trecută s'a pedepsit următorii păcătoși pentru omoruri: Nicolae Panțiu din Căvășdia la 2 ani robie, fiindcă a omorât pe bărbatul drăguței lui; Nistor Iacob, din Bacamezeu, la 7 ani robie, fiind că a ucis pe Ioachim Mager, un om primejdios; Iosif Roșu la 8 ani robie fiindcă a omorât pe ispanul Gavrilă Cabor, iar fata Ana Deák la 5 luni închisoare, deoarece și-a omorât copilul, ca să scape de rușine.

— **Un stipendist ilustru al Fundațiunii Gozdsu.** Ni se scrie din Cluj: E mareș scopul ce-l urmărește fundațiunea fericitului Emanuil Gozdsu, prin acea că ajută tânări săraci, dar talentați, de lege română și credință orientală, spre a le ușura greutățile, cari să ivesc la studiile înalte.

Anual sunt sute de tânări, cari își trăesc zilele năcăjite, pe la academii și universități din orașe, unde viața e foc de scumpă, exclusiv din paralele ce li le aduce factorul postal, la câte un pătrar de an, dela Cassa metropolitană din Sibiu.

Se vorbea în alte locuri despre împrejurările, între cari să cheltuesc acești bani — din partea acelor, cari nu sunt meniți a să socoti în glesă sârmanilor. Aici vreau să desvălesc publicului român o purcedere slabă, față de națiune și de biserica noastră, a unui tânăr, care se numește și iscălește, că e răsăritean drept credincios și bun Român, — în preajma concurselor din luna August. E vorba de un tânăr, care nu-i dă importanța de a grăi dulcea noastră limbă, de-a cerceta altarul nostru, de a se învăti în societate colegială română, — e vorba de un »student român« — nomine: Faur János, care beneficiat de un stipendiu juridic dela »Fundațiunea Gozdsu«, ține de dreaptă purcederea, ce o manifestează drept răsplătă, față de binefacerea din a cărui milă își trăește zilele îmbuibate de renegat.

Nu reproșuri, nu căci nu sunt chemat eu cel slab și tânăr să fac, — dar ori care bun român, pe care-l doare nevoile și lipsurile neamului său, e chemat să facă cunoscut prin publicitate mult onoratei Corporațiunii, care stă în fruntea milioanei lui Gozdsu, — o astfel de împrejurare și o atare purcedere, care nici pe departe nu corespunde obligațiunii morale, pe care a subscris-o stipendistul la începutul anului școlar.

El s'a obligat atunci, că își va ținea totdeauna de cel mai nobil scop, — vorbirea graiului românesc, pe cum și cercetarea regulată a bisericii răsăritene. Acestea sunt condițiile, cari tind în viitor la uniunea noastră națională, ce se cuprind în regulamentul fundațiunii, pe lângă cari se mai pretinde cercetarea collegiumului lui Moldován Gergely și înaintarea obicinuită în studiile începute.

Di Faur János e stipendist al fundațiunii lui Gozdsu. El ca atare limba noastră nu o vorbește, la biserică încă nici o singură dată n'a fost, ba nici n'ar ști unde ar fi ascunsă — dacă n'ar fi trebuit cvita subscrisă de delegat, — dsul în în localulul Casinei române, — unde convin zilnic tânării universitari români, — nu ține demn a se prezentă. Primește el oare ratele stipendiului, numai pentruca să satisfacă dorințelor atâtor lupi, cari stau să ne sfășie auzându-ne pe stradă rostind câte o zicere românească, alergând să se înscrie de membru în »Egyetemi kör«, zvârlindu-se printre tulpaniști să ajungă membru în direcțiunea logei lor »Sorompó«. La astfel de instituțiuni el solvește regulat taxele de membru, ținându-și obligamânt cavaleric a face așa, pe când de sco-

purile și dorurile noastre — nici nu vrea să știe.

Oare pentru astfel de scopuri a testat marele nostru Gozdsu sutele sale de mii?

Nu mă simt chemat să judec în o chestie atât de importantă. Las în grija tuturor prea stimaților membri din comitetul fundațiunii Gozdsu să dânsii și se aducă pedeapsa cuvenită acelu om, care să obligă, pe cuvântul de onoare, a ținea cele tipărite cu slove destul de mari în Regulament... și totuși își bate în o astfel de măsură joc de ele. *Rămiron.*

— **Viriliștii români în comitatul Făgărașului.** În lista viriliștilor comitatului Făgăraș statorită pe anul 1907 sunt următorii Români:

Dr. Ioan Șenchea, avocat Făgăraș (al doilea virilist în comitat). Neculae Garioiu, avocat, Zărnești, dr. Iancu Mețian, proprietar, Zărnești, George Gavrilă, arăndași, Țințari, Neculae Șerban, preot, Voila, Ioan cav. de Pușcariu, jude de curie în pens., dr. Nicolau Șerban, deputat dietal, Dănilă Gabor, inginer, Voila, George Vasu, proprietar, Voila, Neculae Chiornitia, proprietar, Cuculata, Candit Mesarosiu, cârciumar, Șebeș, Damaschin Mesarosiu, cârciumar, Șebeș, dr. Andreiu Micu, adv., Făgăraș, George Moșoiu, comerciant, Zărnești, Todor Vulsan, comerc., Zărnești, Ioan Bain Comșa, comerc., Zărnești, Leon Solomon, notar, Drăguș, Andreiu Cerbu, comerc., Părău, Mihail Ganea, preot, Veneția-inf., Nicolae Lupu, comerc., Zărnești, Ioan I. Comșia, comerciant, Zărnești, dr. Ioan Turcu, adv. Făgăraș, George Taflat, cârciumar, Beclen, Haralambie Ungur, cârciumar, Tohan, Ioan Grozea, comerciant, Tohan, George Tunșoiu, cârciumar, Șinca-nouă, dr. Oct. Vasu, adv. Făgăraș, Samoilă Comănicu, comerc., Veneția-inf., Iacob Zorca, preot, Vlădeni, George Comănicu, not. pens., Veneția-inf., Ioan Sona, cârciumar, Zărnești, Nicolae Batia, mag. postal, Persani, George Bunea, comerc. Vad, George Ganea, cârciumar, Lisa, Alesandru Reglan, cancelist, Făgăraș, Ioan G. Bărbat, comerciant, Ucea-sup., George Surdu, comerc., Moeciu-infr., George N. Muntean, comerc. Măgura, dr. Hariton Pralea, adv. Șercaia, Benjamin Clococean, comerc. Tohan.

Suplenți sunt: Stefan Damian, comerc. Vad și George Guiman, proprietar, Poiana-Mărului.

Din 87 viriliști 40 sunt Români, mai mulți ca anii trecuți.

Dacă Românii vor fi oameni de inimă și își vor face datoria la viitoarele alegeri comitateneze (1907), vor ajunge la o majoritate covârșitoare, ceea-ce ar și trebui să fie. *Censor.*

— **„Coloniile Române din Bosnia“** este titlul unui studiu etnografic și antropogeografic scris de dl *Teodor Filipescu*, distinsul nostru colaborator din Seraievo. Acest studiu, asupra căruia vom reveni, a apărut în ediția Academiei Române. Prețul 4 lei.

— **Anunț.** Aducem la cunoștință prea onor. public, că Societatea Petru Maior vinde *Almanachul* edat de ea cu prețul redus de 1 cor. + 20 bani porto. Almanachul cuprinde istoricul Societății dela înființarea ei până la 1901, apoi articoli și lucrări de valoare iscălite de nume ca: Alexandru Mocsonyi, Atan. Marienescu, Ioan Slavici, Zah. Boiu, Florian Porcius, Ioan cav. de Pușcariu, Alex. Roman, Virgil Onițiu, Victor Onișor, dr. Valerie Bologa, Constanța Dunca-Schiau, Dionisie Stoica etc.

Banii au să fie trimiși prin mandat postal, deodată cu comanda, sau prin rambursă.

Adresa: Societatea de lect. Petru Maior, Bpesta, Ráday-utca 20 III 22. Pentru Societate: *Pompiliu Nistor*, președinte. *Nicolae Negruțiu*, secretar.

— **Conspirație contra Sultanului.** În Sofia s'a descoperit o nouă conspirație contra Sultanului. Poliția din Sofia a și deținut pe conspiratori, cari erau toți anarhiști periculoși. Comisarul turcesc a trimis la Constantinopol portretul

acestor anarhiști și poliția de acolo a recunoscut între ei și chipul unui anarhist, care aten-tase odată la viața Sultanului, și care n'a putut fi prins atunci. Facându-se cercetare contra deținuților ei au mărturisit, că au voit să repeteze atentatul contra Sultanului, în ziua serbării rama-san, ce cade pe 15 Noemvre.

— **Necrolog.** Un bătrân lucrător dela o tipografie din loc, *Iosif Dragoi*, a murit Mercuri, în vârstă de 71 ani. Culegătorii din Arad, au adus prin anunț la cunoștință moartea bătrânului, care până la o vârstă așa de înaintată a trăit în atelierul tipografiei »Arad és Vidéke«.

Azi (Joi) i-s'a făcut înmormântarea după ritul gr.-or. rom., fiind reprezentate toate tipografiile din loc.

— **Curopatchin, despre rezelul ruso-japonez.** Generalul Curopatchin, comandantul armatei rusești din Mandjuria a scris un op de trei volume mari, în care arată, care sunt cauzele înfrângerii Rușilor. Zice, că rezelul i-a ajuns nepregătiți. Critică în mod foarte aspru pe oficerii din armata sa. E interesant, că lucrarea aceasta de valoare a fost oprită.

— **Mulțămită publică.** Subscriții, în numele Reuniunii învățătorilor din despărțământul Lipovei, venim și pe aceasta cale a da espresiune de mulțumită și recunoștință față de d-nii: Gregore Marienescu, oficiant și Constantin Vuculescu, frizeur, ambii din Lipova, cari conduși fiind de dragostea și stima, ce o au cătră instituțiunile noastre culturale, — cel dintâi a binevoit a donă pe sama bibliotecii: *Istoria Românilor de Xenopol*, 12 vol., în preț de 12 cor.; iar cel din urmă: »Enciclopedia Română« de dr. C. Diaconovich, 3 vol., în legătură de lux, în preț de 80 cor.

Din ședința comisiunii literare, ținută în Lipova la 7/20 Octomvrie 1906. *V. Bogoiu*, preș. reun. *I. Lucaciu*, bibliotecar.

— **D. corație respinsă.** În cercurile politice din Belgrad face mare senzație vestea, că pol-garmesterul din Leibach, Hribar a respins de a fi decorat din partea Sârbilor cu ordul Sava. Hribar prin aceasta distincție crede, că Sârbii demonstrează contra Austriei.

— **„Revista Economică“.** Primum următoarele:

Ne permitem a Vă aduce la cunoștință că »Revista Economică« organul băncilor românești, cu ziua de azi a trecut de sub direcția dlui dr. C. Diaconovich în cea a subsemnatului.

Administrația revistei noastre va rămâne deocamdată tot în Sibiu (Nagyszeben). Cu colegială stimă *Ioan I. Lăpădatu*.

— **Mare nenorocire.** Nenumărați muncitori se duc dela noi în America, ca să ajungă la un traiu mai bun. Dar sunt mulți sârmanii, cari în loc de acest traiu, găsesc numai moartea. Așa s'a întâmplat înainte de aceasta cu două săptămâni, că o mină s'a surpat și a înmormântat sub sine mai mulți lucrători, între cari 12 Unguri.

— **Decapitarea lui Hennig.** Renumitul hoț Hennig, care a băgat mare spaimă în locuitorii din Berlin, și care pe vârful caselor a scăpat de nenumărate ori din naintea poliției, în sfârșit a fost prins și dat în judecată. Pentru nenumăratele lui furturi, spargerii și omoruri a fost judecat la moarte. Atunci a dat rugare la împăratul să-l ierte de această pedeapsă. Împăratul însă nu l-a iertat și astfel judecata lui va fi dusă la îndeplinire cât mai apropiat.

— **Târg de fete în Belgia.** În orașelul Lalaing din Belgia fetele aranjează în vara fiecărui an târg de fete. Ele invită la puțină gustare pe feciorii din satele vecine și cunoștințele, ce se fac în acest prilej, se sfârșesc adeseori cu căsătorie. În vara aceasta asemenea s'a ținut acest târg de

ZIEGLER AGOSTON,
(proprietarul firmei ZIEGLER FERENCZ),
bandajist academic, furnizorul curții regale, atelier de instrumente medicale-chirurgicale **UJVIDEK.**

Pregătesc tot felul de instrumente medicale și de chirurg, mâni, picioare artificiale, preparate ortopedice, corsete, clistire, irigatore, injectoare pentru organele sexuale femeiești; cearșafuri de pat de gumă pentru copii și lăuze, perini cu aer comprimat, oale de noapte pentru bolnavi, mașini electrice, în sfârșit tot de ce au trebuință bolnavii, medicii, moașele, friseurii să capătă la mine cu prețurile cele mai ieftine.

La dorință trimitem prețuri curente franco și gratis.

fete. Fetele și feciorii s'au dus întâi în la biserică, unde cea mai frumoasă fată a ținut o vorbire înflăcărată, adresată feciorilor și în care a lăudat căsătoria și viața casnică. A urmat apoi jocul. Acum fetele din Lalaing așteaptă cu nerăbdare să vadă, câte căsătorii se vor încheia în urma târgului de fete.

— **E peste un milion numărul** acelor bolnavi cari cu inima plină de recunoștință pot să mulțumiască însănătoșarea lor numai *oleului Rheumă de Băile Erculane a lui dr. Arányi*. E un medicament ce alină reuma, podagra și catarul și vindecă ori-ce durere de mâni, picioare, spate și dinți. O sticlă de probă 1 cor., sticlă mare 2 cor. La comanda de 12 cor. trimise înainte, expedarea se face gratuit. Se capătă numai în farmacia lui Balla Sándor, Hódmezővásárhely.

— **In Arad**, strada Forray-u. 2/b, vis-à-vis de drogheria Nádas, orolojerul și juvrajul

Zinner Vilmos

desface prăvălie de oroloage și juvaerice, ba chiar vinde prăvălia.

— Au sosit bijuteriile de moda cea mai răspândită. Mare asortiment de taçămuri de argint. Oroloage de aur, argint și oțal de buzunare. Un departament separat se găsește fabricațiunii de argint china de prima calitate.

Grallert S. és fia, Arad, Piața Andrassy nr. 22.

— **Femeile engleze**, nici odată nu folosesc la față decât «Lapte de castravete» ce se găsește în adevărata calitate engleză în farmacia Balassa K., în Budapest—Erzsébetfalva. E de efect sigur și e nesticăcios, ce deja după folosire de 2—3 ori înlătură ori-ce pete de pe față și aceleia îi dă tinerețea și finețea.

Să grijim ca pe fiecare sticlă numele «Ballassa» să se găsească. Sticla cu 2 coroane, săpunul englez de castravet 1 cor., pudră de castravet. 1.20 Se află în toate farmaciile. Prin postă se capătă din farmacia lui Ballassa Kornel, Budapest — Andrassy-ut 47.

Se capătă în Arad la farmacia Földes Kelemen și la drogheria lui Vojtek și Weisz.

— **Și cea mai frumoasă floare se vestește** dacă nu grijești de ea. Și frumsețea feței se vestejește, dacă nu te îngrijești de ea cu multă băgare de samă. O față frumoasă, tină și curată poți avea pururea, numaidacă folosești Crema de lacrimioară a lui Vasváry.

— **Wolf J.**, pantofar de gnete femeiești și bărbătești Arad, strada Weitzer (palatul minoriiilor).

O clarificare.

Vineri sosind dela Budapesta, dr. Ștefan C. Pop, deputat, s'a prezentat în redacția noastră și față de cele publicate în «Pop. Român» (nrul 12 25 Octombrie), că *deputații români au intervenit la ministru pentru sistarea proceselor intentate acelei foi*, ni-a declarat următoarele:

«Cred de imposibil ca cineva dintre deputați să fi cerșit grație pe seama dlui D. Birăuțiu. Dl Birăuțiu comite un act de ingrăitudine mai ales față de acei deputați cari i-au făcut foarte multe servicii în timpul din urmă. Față de cauza românească săvârșește însă o tradare când pezintează pe deputații români în așa lumină tristă.

«Prea cred, că unul ori altul dintre noi, la insistența dlui Birăuțiu îl va fi agrăit pe dl Polónyi ca să cuprindă în amnestie și pe dl Birăuțiu. De aci însă până la chipul de intervenție cum îl descrie d-sa în «Poporul Român» dela 25 c. este o mare deosebire și proprie a arunca umbră asupra noastră.

«Cei competenți, desigur, se vor declara în această afacere. Eu însă le previn d'acuma și protestez energic contra modului cum dl Birăuțiu ne prezentează înaintea lumii românești, pentru că noi pe calea unde dl Burdea merge, târând după sine pe dl Birăuțiu, nu vom merge nici odată.

Poșta Redacției.

Alexe Marcu (din Petrifalău) în Cleveland, Ohio. Ți-se trimite.

Ioan Buică, Marcovăț. Credem, că acea fată de 14 ani e slabă de minte, altfel nu a putut să drăcuiască pe I. C. Cu slabi de minte să nu ne facem de lucru.

N. Șteviț, Sat Chinez. A mers scrisoare.

D. Nica, Moroda. Se află în numărul de azi.

G. Iencea, inv. p. Coștei și P. Cira, Toracu-m. Amănunte în numărul de azi.

Poșta Administrației.

Ioan Musca Ruja, O.-Szt-Anna. Am primit 4 cor. ca abonament până la 1 Iulie 1906.

Traian Murgu, Iertof. Am primit 10 cor. Abonamentul e plătit până la 1 Ianuarie 1907.

Redactor responsabil: Sever Bocu.

Editor proprietar: George Nichin.

Concurs

Cassa de păstrare (reuniune) în Săliște (comitatul Sibiiului) escrie concurs pentru ocuparea unui post de funcționar cu termen până în 15 Noembrie 1906 st. n.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental de cor. 1000.
2. Cvincvenalii de câte 100 cor.
3. Relut de cvartir pentru primii 5 ani câte 100 cor., iar dela al 6-lea an de serviciu câte 200 cor.
4. Tantiema statutară.

Reflectanții la acest post au să dovedească, că au absolvat școala comercială cu examen de maturitate și că au praxă în afacerile de bancă.

După un an de probă nou alesul va fi declarat de funcționar definitiv și se va împărtași și de favorurile fondului de penziune.

Postul va trebui ocupat imediat după alegere.

Săliște, în 24 Oct. 1906.

Direcțiunea.

Concurs.

La subscrisul în cancelaria notarială află numai decât aplicare un *practicant de notar* pe lângă un salar lunar de 90 coroane posticipative. Sunt preferiți cei absoluți de cursul administrativ.

Cagier (Kudzsir), 21 Octomvrie 1906.

Procopiu Heslea,
not. com.

ANUNȚ.

Se caută maeștri români, măsari, rotari, fauri, coloritori, barbieri, păpucari, croitori, fumieri, culari etc. etc., cari vor avea un viitor bun, având comuna noastră și drept da târg.

Pentru răspuns detaliat trimiteți marcă postală dlui Pavel Gherga, inv. în Goruja, u. p. Krassova, (Krassó-Szőrény m.).

O văduvă română, modestă și din familie bună, în etate de 38 ani, care știe perfect a ferbe și se pricepe la toată economia casei, dorește a face cunoștință pe cale serioasă cu un văduv mai în etate care nu caută avere nici frumsețe, ci o femeie casnică.

Doritorii să se adreseze la administrația acestei foi, sub titlul: **Văduvă.**

Caut o fată de 15—18 ani pentru copii mei, harnică, inteligentă, cu atragere cătră copii și cătră afacerile casnice, să vorbiască frumos limba românească și încâtva cea germană.

Orfanele au preferință.

Ofertele să se adreseze:

Dr. Lazar Popovici,
medic

Wien, XV. Mariahilferstrasse 136.

664/1906. vhtó sz.

Árverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t-cikk 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a borosjenői kir. bíróság 1906. évi Sp. 578/b. számú végzése következtében dr. Burdán Tivadar ügyvéd által képviselt Unterstein Péter javára, Suhajda Antal ellen 24 K. 80 f. s. járó lúkei erejéig 1906. évi július hó 18-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 1220 K. ra becsült következő ingóságok, u. m.: lovak, szarvasmarhák és kocsik nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a bjenői kir. járásbírótság 1906-ik évi V/441/2. számú végzése folytán eddig összesen 64 K. 10 f.-ben bíróilag már megállapított költségek erejéig, Barakonyban adós lakásán leendő megtartására

1906 évi okt. hó 29 napjának d. e. 11 órája

határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hívatnak meg: hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőknek, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-czikk 102. §. értelmében ezek javára is e rendeltetik.

Kelt Borosjenő, 1906. évi október hó 12-ik napján.

Nagy,
kir. bir. végrehajtó.

Am fost bețiv în totdeauna pânăce n'am folosit medicamentul contra bețurii alui Frankl Azi mă în torc cu scârbă dela ori ce bețură spirtuoasă. K. M. casa p. Acest medicament n'are nici gust, nici miros. Se poate pune în ori și ce bețură spirtuoasă. Sănătății nu-i stricăcios. Un flacon întreg 5 coroane. Acest medicament nu se poate procura și nu se poate căpăta nicăiri, decât în farmacia lui

FRANKL ANTAL
(Szeged, Felsőváros nr. 20)

DE UNDE SE CUMPERE FIE-CARE ROMÂN?

Hotărât, că numai dela comerciant român! Un comerciant român avem în Arad:

== Cornel Santo ==

În a cărui speccerie la „COȘNIȚA CU ALBINE”

din strada Deák Ferencz nrul 23

se pot căpăta articoli proaspeți de tot soiul Poate servi cu cafea de cea mai bună calitate, de 2 soiuri ZAHĂR, RUM de CUBA și JAMAICA, diferite soiuri de ceai, toate acestea pe lângă un serviciu prompt se pot căpăta pe lângă cele mai favorabile prețuri Tot asemenea petrolu veritabil de America. — Despre adevăratele ace or sus zise, se poate convinge fie-cine deja la o cumpărare cât de mai mică, deci cu stimă cere sprijinul Românilor

Cornel Santo.

„SILVANIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN ȘIMLEU.

PUBLICAȚIUNE.

Institutul „SILVANIA“ în adunarea sa generală estra-ordinară ținută la 18 Octombrie 1906 a hotărât a-și ridica capitalul social dela Cor. 300,000 la Cor. 600,000. În acest scop a autorizat direcțiunea se deschidă subscrierea pentru 3,000 acțiuni à 100 Cor. valoare nominală.

Pe baza acestei autorizațiuni primite dela adunarea estra-ordinară și având în vedere hotărârile aceleia, oferim acționarilor vechi spre cumpărare 3,000 acțiuni noue în valoare nominală de Cor. 100 pe lângă următoarele condițiuni:

1. Fiecare acționar vechiu are drept, ca din noua emisiune se opteze și să subscrie atâtea acții, câte poșede din emisiunile de mai înainte.

2. Pentru acționarii vechi prețul unei acții noue optate, conform punctului 1, se fixează în 100 cor. și 6 cor. spese.

3. Terminul de optare și subscriere se fixează **dela 1 Noembrie până la 10 Decembrie st. n. 1906 inclusive**, cu aceea restricțiune, ca toți acei acționari vechi, cari până la acel termen n'au participat la subscriere, **necondiționat își pierd dreptul de prioritate și favorul (punct 2) la subscrierea de acții din aceasta emisiune nouă.**

De-odată cu declarațiunea de subscriere acționarii, sub urmările pierderii dreptului de opțiune, sunt datori să depună la institut acțiunile lor vechi pentru cari optează la subscriere nouă și până la 10 Decembrie st. n. 1906 se plătească la cassa

institutului 6 coroane spese și 10 coroane ca prima rată din prețul de emisiune.

4. Ratele următoare vor fi a se plăti, după fiecare acție

câte	10 Cor.	până la	10 Ianuarie	1907
"	10	"	"	10 Februarie
"	10	"	"	10 Martie
"	10	"	"	10 Aprilie
"	10	"	"	10 Mai
"	10	"	"	10 Iunie
"	10	"	"	10 Iulie
"	10	"	"	10 August
"	10	"	"	10 Septembrie

Fiecare acționar are drept însă a plăti mai multe sau toate ratele înainte de termenii fixați.

5. Pentru ratele de acțiuni, cari nu s'au numărat la termen, se solvesc 8% interese de întârziere. Acționarii, cari n'au numărat la termeni vre-una rată, să provoacă direct prin postă la solvire, ce dacă în 30 de zile dela espedarea provocărilor n'ar urma, dreptul de acționar pentru acele acțiuni se dechiară perdat, sumele deja solvite trec în fondul de rezervă al societății. Acțiunile lor să anulează și sua aceiași numeri se esmit alte acțiuni. Anularea se publică în ziarul desemnat pentru publicările institutului.

6. Acțiunile nouă vor participa la toate beneficiile și se vor bucura de toate drepturile, ce posed acționarii vechi, după plățirea tutaror ratelor, dar la nici un caz mai înainte de 1-a Ianuarie 1908.

Dela plățirea ratelor până la acel (1 Ianuarie

1908) termen, acționarii primesc 4½% interese, iar după ratele restante plătesc 8% interese de întârziere.

7. Acțiunile neoptate de acționarii vechi se vând din mână liberă începând dela 10 Decembrie a.c. până la altă dispozițiune, în preț à Cor. 200 plus Cor. 6 spese.

Direcțiunea, începând dela 10 Decembrie a.c. primește subsemnări și pentru aceste acții fie din partea acționarilor vechi, peste numărul acțiunilor din emisiunile anterioare, fie din partea altora. Aceste subscrieri de acții se vor lua în considerațiune în seria pe cum au sosit la institut subscrierile valabile, proptite de 6 coroane spese și 20 coroane prima rată după fiecare acție.

Ratele următoare vor fi a se plăti, după fiecare acție

câte	20 Cor.	până la	10 Ianuarie	1907
"	20	"	"	10 Februarie
"	20	"	"	10 Martie
"	20	"	"	10 Aprilie
"	20	"	"	10 Mai
"	20	"	"	10 Iunie
"	20	"	"	10 Iulie
"	20	"	"	10 August
"	20	"	"	10 Septembrie

Față de acești acționari noi, încă se vor aplica dispozițiunile din punctul 4, 5 și 6 din această publicațiune.

Șimleu, în 18 Octombrie 1906.

Direcțiunea institutului de credit și economii:
„SILVANIA“.

Asigurări contra focului: case, bucate, mobile, vestminte, mărfuri!

Agentura principală din Arad

A BANCHE GENERALE DE ASSURANCE MUTUELLE SIBIENNE

„TRANSSYLVANIA“

primește oferte pentru asigurări din comitatele: Arad, Bichig, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal, — și le efectuează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. În ramul vieții: capitale cu termen fix, rente, zestre pentru fetițe, capital de întreprindere pentru feciori, pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă dela 50—500 cor. se plătesc la moment în ziua morții întemplate;

2. În ramul focului: clădiri de tot felul, mobile, mărfuri, produse de câmp ș. a.;

3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine, recvisite ș. a. prin spargere;

4. Contra grîndinei: grâu, secară, orz, encornuz, ovés, viă (vinea), plante industriale: cânopă, in, hîmel, nutrețuri, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și cercuale mai în fiecare comună și direct prin

Agentura principală „TRANSSYLVANIA“ în Arad

Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 899.

Asigurați contra grîndinei: cucuruzul, grâul, secăra, ovézul și toată economiz.

Expositură în Toracul-mic.

Filială în Buziaș.

„TIMIȘIANA“

institut de credit și economii.
societate pe acții în Timișoara.

Anul întemeierii 1885. : : : Depuneri : : Cor. 2.000.000.
Capital de fond Cor. 560.000. Fond de rezervă Cor. 150.000.

Primește depuneri spre fructificare și dă deponenților 4½%, după depuneri peste 20000 cor. cu abdicere de 90 zile 5% interese netto. Darea de venit după capitalele depuse o plătește institutul separat.

Depuneri până la 5000 cor. se pot ridica și se plătesc fără abdicere. Depuneri și ridicări se pot face pe cale postală. și se expediază franco.

Escomptează cambii cu 6%—8% interese.

Tot asemenea, acordă credite hipotecare precum și amortizaționale în modul cel mai culant.

Direcțiunea institutului.

Mare magazin de specialități din Paris.

Mare magazin de specialități din Paris.

Mare magazin de specialități din Paris.

NOU

Aduc la cunoștința On. public, că
am deschis mare deposit

de instrumente medicale, legăto-ri, pentru vătămări,
fășii de legat pânțele, suspensorii, precum și
artici optici, ca: ocheanuri pentru teatru și tabere
.. .. militare și tot felul de ochelari .. ..

în ARAD, piața Andrássy Nr. 22.

Se roagă pentru binevoitorul sprijin cu stimă:

Deutsch Mihály.

NOU

Mare magazin de specialități din Paris.

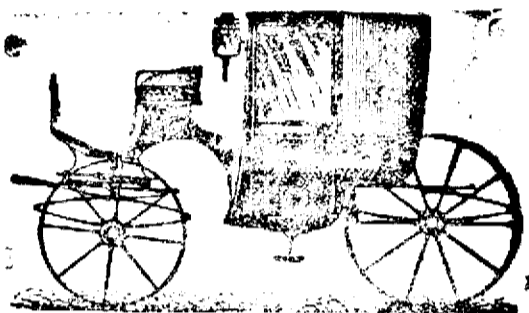
FISCHER KÁROLY

fabricant de funii, țesături,
de site și saltele de sirmă.

Arad, József főherceg-út 8. sz.

Recomandă preparatele sule de sirmă ca: țesături de sirmă din aramă, fier și ține, pe cari le are în deposit mai ales pentru mori, fabrici și scopuri agricole. Afară de acestea, recomandă sitele sale pentru Sita de ventilat sistem Bachler. Pregătește țesături de maa și fabrică la îngrădit de grădini, grădini publice, curți de galițe și păduri cu vnat, site de sirmă cu ramă de fier pentru scopuri delucării de pământ, nisip, petriș, și pentru lucrări de mine, zidiri și grădinărit. Site la ferestre de pivnițe și magazine de grăunțe. Aparătoare de scintel la locomotive, mori și cosuri de fabricii. Somiere elastic de oțel pentru pat pe staluri de fier și lemn, cari în privința ușurinței de a se ținea curat sunt foarte recomandabile. Diferite site din păr, aramă și mătase, dobe pentru tutun, site-dobe, și orlote fel de obiecte și lucrări din aceasta branșe — — cu prețuri din cele mai moderate.

● In mai multe expoziții premiat cu primele premii. ●

Nrul telef. 439.

Prima fabrică de căruțe de pe câmpie
Ifj. Hodács János

SZEGED Strada Kistizza nr. 4.
(Urmarea străzii Maros)

Magazin mare permanent din diferite
caruță noi domnești.

Se pot căpăta pe lângă prețuri foarte
— — — — — avantajoase — — — — —

căruțe folosite, în schimb (phaltone cu acoperiș și fără acoperiș, sânni, etc. etc.) .. ..

Catalog ilustrat în cinste și fără porto.

P. T.

Avem onoare a anunța prea on. public și mult stimăților nostri mușterii, că din cauza mării chiriei ne-am mutat prăvălia, care am avut-o de mai mult de 25 de ani în Piața Andrássy nr. 20, în palatul Fischer Eliz,

în strada József főherceg nr. 11
casa MÜLLER (colț cu strada Karolina).

Din cauză, că avem un local închiriat cu mult mai ieftin, ca cel de până acum, suntem în plăcuta poziție de a servi pe on. noastră clientelă cu prețuri și mai convenabile ca până acum.

Atragem atențiunea prea onor. public asupra firmei noastre, asortată bogat cu toate cele de lipsă și îl rugăm să ne onoreze cu vizita lui prețioasă și a ne însărcina cu binevoitoarele lui comande și semnăm cu cea mai mare stimă

Kilényi C. és Tsa

„La plumbul vânăț“ — József főherceg-ut nr. 11.

Când se înșală damele mai tare?

Dacă își comandă corsetele lor prin colportătoare!

Căci în casurile cele mai dese nu sunt bune. Poștiți și osteniți până la mine, unde se pregătes croinzile cele mai la modă și cele mai potrivite.

Corsete gata, îndreptătoare de talie, ce le vind în prețuri foarte ieftine.

Cer deplina încredere a prea stimatelor doamne cu toată stima

PILCZ IRMA
pregătitoare de corsete
Arad, Deák Ferenc-u. 2.

Raderea de prisos!

Cine voește se economisească banii, cine voește se cruțe timpul, cine nu voește se fie espus la vre-o boală de piele, acela se rade

cu „RASOL“

șănătos! plăcut! ieftin!

Un kilogram cu care se poate rade de 30 de ori, 2-40 Cor. In provincie 3. Cor. plătindu-se înainte, se trimite gratuit. Cu mandat postal mai scump cu 20 fil. Pregătește și trimite

„RASOL“ Vegyiipar Vállalat
Budapest, VI. ker., Váci-körút 55.

Arad, Farmacia G. Földes Kelemen.

— Vânzătorilor dă concesiune. —

Cel mai bun mijloc pentru stărpirea părului

„RASOLIN“ -ul
foarte recomandat damelor,

Prețul unui borcan 2 Cor. în provincie 2-50 Cor., pe lângă trimiterea sumei, franco cu mandat postal e mai scump cu 20 fil. Uni- o o o o cul pregătitor o o o o

„RASOL“ Vegyiipar Vállalat
Budapest, VI. ker., Váci-körút 55.

Magazin: Farm. Török József, Király-u. 12

Arad, Farmacia G. Földes Kelemen.

Fluidul
— lui —
Kwizda

Timbrul șerpelui.

Fluidul turiștilor.

Să unge pielea cu acest fluid pentru întărirea vinelor și a mușchilor. Turiștii, bicicliștii și călăreții îl întrebuințează pentru o-să înviora după drumuri-îndelungate.

Prețul unei flacon || O jumătate de flacon
2 coroane. || 1 cor 20 fil.

Ioh. Francisc Kwizda

furnisorul curții ces. și imperiale și al curții princiare bulgărești

Farmacist, KORNEUBURG lângă Viena.

Cine vrea să cumpere ghete de vară

(fél czipő)

ghete pentru bărbați pentru femeii și copii precum în piele colorată

pe lângă prețurile cele mai moderate în un asortiment bogat acela poate se câștiga în prăvălia lui

Czernóczky Mihály

călțunar pentru bărbați și femeii

ARAD, Kossuth-utca nr. 67.

Am onoare a aduce la cunoștință, că magazinul meu l-am completat cu covoare

Veritabil de PERSIA și Veritabil de SMIRNA

și pentru sezonul de toamnă am la dispoziție

marfă frumoasă și aleasă.

Marfa o cumpăr din isvor nemijlocit, și astfel mă aflu în plăcuta dispoziție să o și vind

pe lângă prețuri foarte ieftine.

Originalitatea marfei o pot adeveri cu documente dela vamă.

Cer binevoitorul sprijin.

Cu deosebită stimă:

Domán Sándor

== casă de covoară ==

Arad, piața Szabadság nrul 2.

Incunoștințare.

Aduc respectuos la cunoștința onoratului public, că în Arad, strada Boczkó nr. 5 în 11 Octombrie am deschis sărbătorește

hotelul la „Vulturul Negru“

edificat în stil modern cu 21 camere cu gust arangiate, și vor sta la dispoziția onoratului public.

Spre orientare im iau voia să comunic, că la mine se va găsi zilnic bere proaspătă de KÖBANYA. În toată Vinerea zamnă de pește, în toată Sâmbăta gustare proaspătă de porc, cuină admirabilă și beuturi escelente. — Camerele sunt iluminate cu elicitricitate și se pot căpta cu unpreț dela 1-60 cor. în sus.

Im iau permisia să mai amintesc, că mă voi strădui din toate puterile, ea oaspeții mei să fie pe deplin mulțumiți, deci rog să mă și sprijinească.

Cu deosăbită stimă
IGNATIE PAȘCA,
hotelier și ospătar.

→ Tramvaiul circulă până înaintea hotelului meu. ←

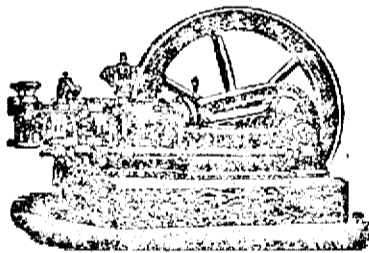
Assael Jakab Fiai

atelier de mășini, pregătitor de motoare cu gaz și benzin

ARAD, Piața Andrásy Nr. 17.

Pregătim tot felul de mașini după model sau desen, tot așa efeptuim și dregerea conștiențioasă

de locomobile, mașini stabil și de trierat, motoare

Pregătim răsquite de cucuruz noauă și după modelele noastre proprii.

Atelier de dregere pentru tot felul de mașini pentru economie. — Cele trebuincioase pentru mori, precum și transmisii și roțile pregătim ieftin și prompt.

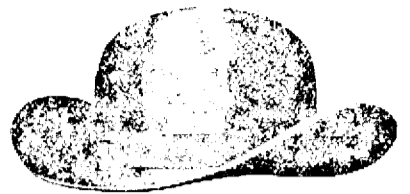
Tot astfel primim transformarea a tot felul de motoare de gaz, petrolu și benzin.

Cel mai bun și mai ieftin a sortiment pentru procurarea ornamentelor bisericesti, pentru toate bisericile greco-or. române și sârbești, și anume:

odăjdii colorate și negre, acodereșinte prapori mari, steaguri pentru bisericii, candelă, cruci, baldachin, ripide, icoane sante, icoane ruse-ti de tot felul, icoane istorice etc. etc.

În atelierul meu pregătesc cel mai bogat iconostas și morminte sante pe lângă prețurile cele mai avantajoase.

Cele mai moderne pălări preotești.

Haine pentru dnii preoți, brăne și camilafce. Pregătesc bine și prompt vesuinte preotești, căci am un croitor foarte isteți. La dorință dau detașuri și tot felul de modele. Asigur cumpărătorii mei, că vor fi servii în modul cel mai bun, căci am numai materia de prima calitate și cea mai bună; dar vând mai ieftin ca ori unde în alt loc Comande eșecut momentan în modul cel mai prompt și mai conștiențios.

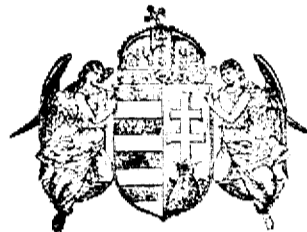
Catalog ilustrat trimitt gratuit.

Cerând comande abundante, rămân cu stimă

Nicola Ivkovics, Ujvidék
strada Duna, casa proprie.

Premiat cu medalia cea mare la exp. milenară din Bpesta în 1896.

TURNĂTORIA DE CLOPOTE

Fabrica de scaune de fer pentru clopote - - alui

ANTONIU NOVOTNY

TIMIȘOARA-FABRIC

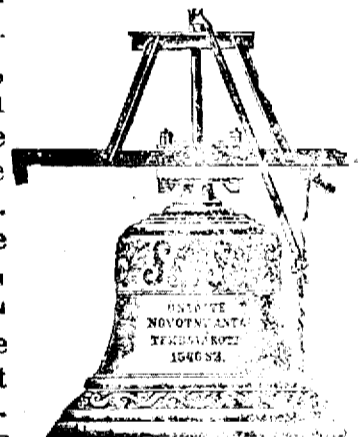
Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase, pe garanție de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture fiind astfel mântuite de crepare.

Cu deosebire sunt recomandate **CLOPOTELE GĂURITE**

de dñsul inventate, și premiate în mai multe rinduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S

și au un ton mai intensiv, mai adfnc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 klg. este egal în ton cu un clopot de 461 klg. patentat după sistemul vechiu.

Se mai recomandă apoi pentru facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător — pentru preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut ca și spre turnarea de toate de metal. — Preț-curanturii ilustrate gratis.

Institut de vindecare și creștere pentru epileptici la băile dela BALF.

Aranjat pentru 200 bărbați și femei bolnave, pe baza ordinului ministrului de interne Nr. 56,445/1903 și din 17 Iunie 1903. Prețul de îngrijire: clasa I pe an 1600 cor., clasa II pe an 1000 cor., clasa III pe an 600 cor. Afară de aceste clase se mai pot primi bolnavi săraci, însă pe sarcina fondului regnicolar pentru îngrijirea bolnavilor. Pentru primire în forma aceasta însă fiecare bolnav are a-ce însinua separat prin rugare, pe baza ord. ministr. de interne de dtto 28 Octomvre 1903 Nr. 97,221/IVa. Cu îngrijirea bolnavilor sunt concretzute maicele ordinului Franciscan din Buda. Cu prospecte și alte deslușiri servește Dr. Wosinski István, propr.-director al băilor Balf. Poșta, tren, telefon loco.

ÎN ATENȚIUNEA CINULUI PREOTEȘC!

Am onoare a recomanda unicul meu

croitorie pentru tot felul de haine preotești

precum: reverenzi, cimade, paltoane, camilafcă și capișon. În magazinul m-u țin numai stofă de calitate primă. Pun mare pond pe forma esterioră ca să câștig plăcerea onoratei preoțimi, care mă va onora cu comanda.

Varga János succesor MUTS JÁNOS

croitor de reverenzi și vestiminte preotești

în B u d a p e s t a, IV., Váci-utca nr. 70.

AVIS!

Avem onoare a aduce la cunoștință dinstinsului public din Arad și provincie, că mi-am aranjat perfect afacerile și pot continua cu toate puterile

meseria mea de zidărie

deoarece în decursul celor 22 de ani activitatea de sine stătătoare, lucrările mele au fost primite cu mulțumire și satisfacție — îmi iau libertatea a solicita și mai departe protecția On. public — asig. dinainte că și de aci înainte mă voi nisui să săvârșesc ori ce lucrare de zidire ce mi-se încrede, cu aceiași soliditate și conștiințiositate.

Iau întreprindere ori-ce zidiri noi în ori-ce formă, moidficări și reparații după planul și prețul stabilit. Mi-am deschis cancelaria în Str. Leiningen 11 și rog pe On. public să mă protejeze.

Cu stimă: **Weszely J. Pál, tâmplar**

P. T. D-le!

Am onorul a aduce la cunoștința P. T. public, că în loc, Ujtelep Part-utca nr. 4 — sub firma recunoscută de autorități —

TIVADAR SANDOR

la 1 Septembrie am deschis o întreprindere

de lumină electrică, de telefon și sonerii.

Primește și pregătește aranjamente de lumină electrică, de transmisiuni, telefoane, de parafulgere și struerii de casă. Strămut candelabre, gaz și petrol în de cu lumină electrică. În deposit am reflectoare, aranjamente de lumină electrică și de sonerii de casă.

Mai am în deposit ueltele de lipsă pentru lumină electrică, pentru telefoane și sonerii, precum tot felul de suluri de cărbuni pentru reflectoare, lămpi și materii de instalare.

Planurile și proiectele de spese le fac gratuit. Că merit încredere, dovedește, că la societatea pe acții „Aradi Villamossági R.-T.“ am fost aplicat 8 ani ca instalator.

Rugând sprijinul P. T. public, sunt

Tivadar Sandor
Instalator electric.

Din 1 Octobrie cancelaria, depositul și atelierul meu vor fi în Str. Weitzer János (palatul Minorităților) nr. 10 și până atunci mă rog a să vărși comunicatele de telefon și comanda prin dl RADÓ GYULA, nr. telefonului 238.

SCHIEDER EIDE

INTREPRINDERE PENTRU ASFALTARE ȘI BETONARE

ARAD, Piața Szabadság nr. 10.

EFEPTUESC: Pavagiu de granitto, terazzo, beton și asfalt, canalizari, acopereminte de beton, țitoare de apă, strășine, zidiri de beton sigure contra focului cu pervazuri de fer, transformarea locuințelor umede în locuințe sănătoase, lucrări de cement și beton.

Plăci de cement și mozaic, plăci de pavagiu și table de gips.

Vinderea de cement în măsură mai mare și mai mică.

Bokor János

Fabricant de ardeiu --- în Szeged.

Nr. 1. Ardeiu dulce de alui Bokor adevărat 100 Klg. Se poate comanda și în pachet de 5 Klg. — — — 1 Klg. 3-20	Nr. 6. Ardeiu de roze, 100 Klg. Se poate comanda și în pachet de 5 Klg. — — — 1 Klg. 2 —
Nr. 2. Ardeiu dulce pentru tocană 100 Klg. Se poate comanda și în pachet de 5 Klg. — — — 1 Klg. 2-2	Nr. 7. Ardeiu regese, 100 Klg. Se poate comanda și în pachet de 5 Klg. — — — 1 Klg. 1-80
Nr. 3. Ardeiu „Korona“ de jumătate dulce 100 Klg. Se poate comanda și în pachet de 5 Klg. — — — 1 Klg. 2-50	Nr. 8. Ardeiu de comerțiu, I-ma calitate 100 Klg. Se poate comanda și în pachet de 5 Klg. — — — 1 Klg. 1-10
Nr. 4. Ardeiu Extra, dulce, 100 Klg. Se poate comanda și în pachet de 5 Klg. — — — 1 Klg. 2-40	Nr. 9. Ardeiu de comerțiu, calitate a II-a 100 Klg. Se poate comanda și în pachet de 5 Klg. — — — 1 Klg. —70
Nr. 5. Ardeiu de specialitate, 100 Klg. Se poate comanda și în pachet de 5 Klg. — — — 1 Klg. 2-20	Ardeiu întreg, produs nou din Seghedin 100 Klg.
Se cere corespondență ungurească și nemțească.	

Colorator de sticlă

MAYBÖHM KÁROLY

Budapest, VI., Országbiró-u. 33.

Primește spre efectuare lucrări artistice. — Mustre trimit gratis și franco. La dorință călătoresc și la fața locului pe spesele mele.

Pentru vinderea

Marelui magazin de asortiment de sticlă

de porțelan, maiolică, vase de piatră, obiecte de lux, vase, lampe de mase și candelabre, oglinzi, obiecte de argint, alpaca și nickel, decoruri pentru odăi și mese, acomodată pentru aranjamente casnice începând dela calitatea cea mai fină până la cea mai ordinară sunt neasămănător de convenabilă.

Toate acestea se vând cu prețuri foarte moderate — în prăvălia mea, situată pe **Szabadság-tér 21.**

■ Efectuesc foarte punctual comande de sticlărie. ■

Cu stimă:

KLOHS ADOLF.

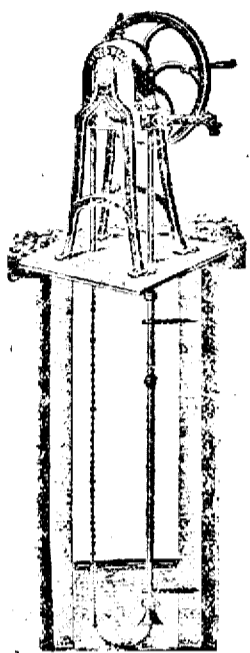
Pompă cu lanț „Victoria“

este cea mai perfectă pompă cu lanț.

Se poate folosi până în afunzime de **20 metri.**

Teve de aramă țincuită cu lanț

la dorință cu **astupuș capac**, precum arată figura.

Măpata de un om
dă **5000** litre de apă
într'ro oasă.

Prețul unui aparat
pentru afunzime de 3 metri

	Cu copac	Fără copac
	cor.	cor.
>	140.—	160.—
>	155.—	175.—
>	170.—	190.—
>	185.—	205.—
>	200.—	220.—
>	215.—	235.—
>	230.—	250.—
>	245.—	265.—
>	260.—	280.—
>	275.—	295.—
>	290.—	310.—
>	305.—	325.—
>	320.—	340.—

De vândut la

GYÖZÖ BÉLA ÉS TÁRSA

specialiști de pompe și smărcuri

BUDAPEST, V., Báró Aczél-u. 3, lângă Vigszínház imediat.

Am onoarul a aduce la cunoștința P. T. public, că încheindu-mi anii de studiu și de praxă la 1 Octomvre **am deschis în Arad Zrinyi-utca nr. 1** (casa institutului de economii »Takarékpánztári épület») corespunzător cerințelor moderne

un atelier de pictură de firme

▼▲▼▲ de biserici ▲▼▲▼

portrete și de embleme.

Provocându-mă la experiența de ani în branșa aceasta, afirm cu credință, că lucrările în privința executării vor concura cu atelierile cele mai dinții, cea ce dovedesc și distincțiile mele de cl. I-ă. Am toată credința, că serviciul ieftin și prompt îmi vor da tot posibilul, ca să corespund întru toate dorințelor preanonatului public.

Rugându-mă de tot sprijinul, sunt cu deplin respect

Korény József

pictor de biserici și firme.

Primul institut sudungar de auritură artistică a lui ►►►►► **E. I. SPANG**, auritor bisericesc, (casa proprie) Str. Gărei No. 10. **TIMIȘOARA** (fabric)

Premiat cu diploma de onoare și cu medalia de aur București, și cu altele medalii de argint, la diferite expoziții.

Se recomandă pentru gătirea de tot felul de lucruri în arta sa și anume:

altare noi și vechi (temple), tronuri, străni, amvoane, sfeșnice, rapizi, prapori, cruci de turnuri, plafonturi, decorații de părete, etc. ◀◀◀◀◀

RESTAURANTUL LÁNG TESTVÉREK

Avem onoare a atrage atențiunea p. t. publicului asupra fostului restaurant

KASS

acum preluat de noi și remaniat după cele mai moderne cerințe.

Cele mai fine și mai bune băuturi, precum vinuri, licheruri, șampanii, se pot căpăta aici.

Mâncările restaurantului nostru sunt neîntrecute.

000 Seară de seară muzica cea mai bună dilectează pe oaspeții mei. 000

Serviciu prompt, curat și conștientos. 000 Abonamente se fac cu prețuri moderate.

Cu deosebită stimă

Láng Testvérek

restaurantieri.

Cumpărare de prăvălie!

Am onoare a aduce la cunoștința onor. public din loc și jur precum și onor. mei clienți, că am cumpărat

prăvălia de ghețe a lui GORZÓ și soții

care există de 15 ani și în care și eu am fost partaș. De azi înainte eu o voi conduce ca prăvălie proprie.

Cu deosebită stimă

BOLEZNI ANTAL

Arad, Salacz-utca 2 sz.

Cea mai bună
Harmonică
— din lume —

să poată căpăta cu prețurile cele mai eftine în
depositul de muzicalii ungurești a lui

REMÉNYI MIHÁLY

Budapest, Király-utca 58. tr.

Mare magazin de violine, cimbalme, instru-

mente de suflat
din lemn și
aramă, har-
monii și forte-
— plane. —

Reparări și renovări se execută de măe-
strii specialiști repede și cu preț moderat.

Inzestrarea orchestrelor muzicale cu instrumente pe lângă
cele mai eftine prețuri de fabrică.

Dobe pentru sate și cornuri de suflat.

Pentru fiecare instrument muzical să se ceară catalog separat.

Export în mic și mare în toate părțile lumii.

Staffner Sebestyén atelier de
gravură

Oroszlán-u. 13. SZEGED Kárász-u. 14. sz.

EXTRAORDINAR! Gravuri artistice în oroloage, monograme,
cuvete și embleme din aur și argint. Efeptuirea monograme-
lor, emblemelor și a lucrurilor de Damasc, în mod prompt și
artistic, în aur, argint, și preste tot în orice metal, după pla-
nurile și desemnurile cele mai noi. Cliché de metal și lemn.
Modele necesare pentru forme. Sigile și peceti din oțel și aramă
roșie. Inscricții pe uși și mașini. Primesc spre efeptuire modele
de aramă roșie și umplute, precum și alte gravuri în sticle, os
de elefant, scoică, etc. și le și lucreu în modul cel mai artistic.

Serviciu constiențios și prețuri ieftine!

Un băiat care știe vorbi românește se primește de învățcel.

Fondat la 1898.

Fondat la 1898.

SPĂLĂTORIA DE ALBITURI
a lui
GROSZ FERENCZ
ARAD, Heim Domokos-utca 1.

Primește spre curățit cămăși, gulere manghete, haine de gală,
vesminte de dame, perdele, și haine de bal, fără var de clor și
cu prețurile cele mai ieftine.

Albite în chip admirabil și suprinzător.

Primește comande din provincă spre curățire haine și albituri.

În loc la dorință hainele se aduc de acasă și se și duc acasă
fără atare preț separat.

Pedagogi și teologi au favor de preț.

Anunț.

Remediul cel mai bun în contra răcelei, tuse
și a guturaiului este **Ceaiul pen-
tru piept** de **Szászkabánya!** — Să poate afla
la farmacistul: **Dr. Béla Odor**, din Szászkabánya
(com. Krassó-Szöreny)

Un flacon, cu porto, 1 cor. 10 fil.

Szabó József

măstru arhitect-zidar

Cancelaria: ARAD, Vécsey-utca 6a.

Primește spre efeptuire tot felul de lucruri ce aparțin
specialității arhitecturii.

Planuri după stilul cel mai modern. La dorință pre-
gătește și preliminar de spese.

Servește cu deslușiri la tot felul de afaceri aparțină-
toare ramului de arhitectură.

Schițe de planuri pregătește gratuit.

Cu stimă: **Szabó József**,
arhitect-zidar.

Fondat la 1846.

Telefon 25—37.

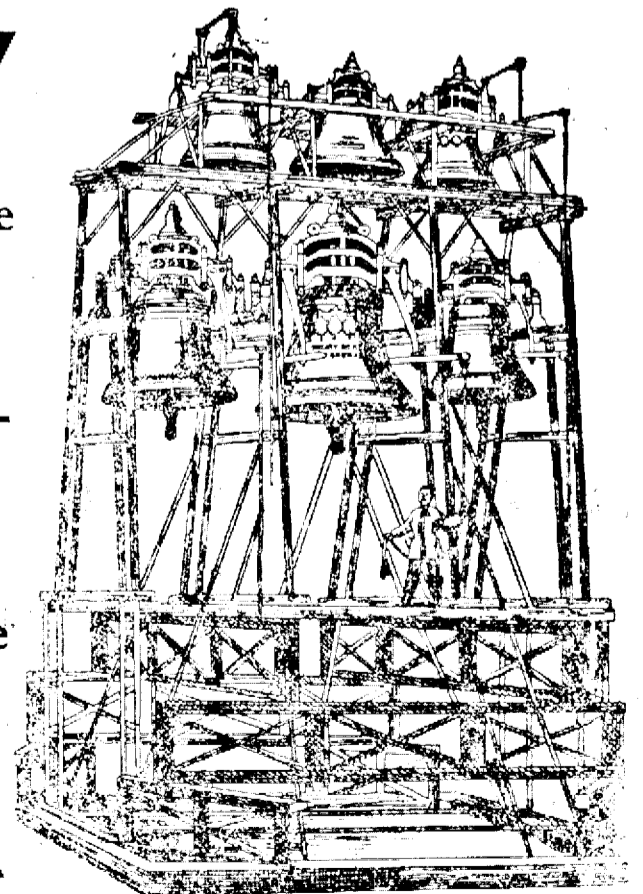
Pozdech József următor **Thury Ferencz**

Budapesta,

VI., Lehel-utca Nr. 8.

Mare fabrică
de instrumente
muzicale
de suflat,
turnătorie de clo-
pote și metale,
făurărie
și ajustărie
de clopote
cu brevet.

Catalog și preliminar de spese trimite franco.

Fabrici de mașinării și plăci pentru
ciur; edificare de mori a lui

GRAEPEL HUGÓ

Budapest, V., Váci-ut 40—46.

Recomandă locomobilele sale originale cu vapor Marshall, cele mai noi fabricate proprii: ca mașini de trierat și mașini combinate pentru trieratul bucatelor și a trifoiului; singuratiche mașinării de moară, asortiment complet pentru aranjarea morilor și triere economice

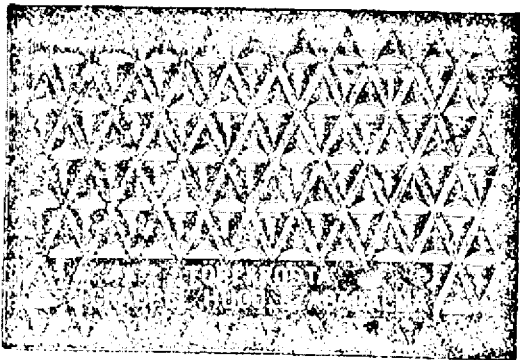
Ciur de ales
sămânță cu
brevetă a lui
Graepel

care s'a probat
cu cel mai
mare succes,

și din care
s'a spedit până acum circa **8000** bucăți.

Acest ciur îl trimite pe 14 zile de probă la ori
care mașină de trierat, și-l primesc îndărăt, dacă
nu va fi mai bun de cât ori-care altfel de ciur.

Catalog economic, descrierea ciurului, modele,
precum și broșura cu multe de epistoale de mul-
țumiri și recunoștințe, se trimite gratis și franco.

ATENȚIE!
Cel mai vechiu și bun magazin de mașini din com. Ciănad
a lui

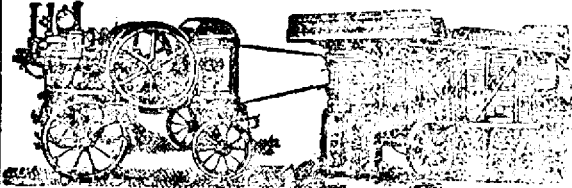
Glück Samu
MAKÓ.

Life-
rează **Mașini de sămănat** după cel mai
nou metod,

15 serie 200 fl., ● 17 serie 210 fl., ● 19 serie 225 fl., ● 21 serie 240 floreni.
Cea mai nouă "bicicletă pentru armată „METEOR“ tare cu 65 fl.

Mașini noi de cusut „SINGER“ 80 fl.
CIURURI, TRIERE, MORIȘTE, pluguri de oțel și alte instrumete pentru economie.
Curele și oleuri pentru mașini, unsoare de mașini
pe lângă prețurile cele mai ieftine și pe lângă condițiile cele mai
favorabile de plătire.

Cele mai bune provisiuni
de mașini de trierat din lume.
Deplină responsabilitate pen-
tru excelența trierare.

Se pot folosi între case acoperite cu paie și fără permisiunea
autorităților.

Distins cu 12 de premii

Recomandă pe
lângă deplină
responsabilitate
și pe lângă pre-
țurile cele mai
avantajoase în
rate anuale de
3—5 cele mai
simple și cele mai
perfecte

provisiuni de
călcat cu motor

din motor, pre-
cum cele mai per-

fecte motoare cu benzin-petrolin sau oleu de minerale.

Kállay motortelepe Budapest, Nagymező-utca 43.

Numai în această colonie se pot găsi renumitele
motoare cu benzin, petrolin
și oleu de minerale,

provăzute cu instrumente de stropire, ce se pot vedea, foarte
acomodate pentru scopuri economice și industriale.
Tot așa și provisiuni de trierat cu locomobile de ben-
zin și cu electricitate.

Mare capacitate de muncă. — Prețuri ieftine. — Cele mai puține spese pe zi.
Cine voește se cumpere motoare ieftine de construcție admirabile
să se îndrepteze cu încredere către această firmă de specialitate.

Fii băgători de samă
la adesa exactă

KÁLLAY motortelepe Budapest, Nagymező-utca 43
— Cataloge gratuit și franco. —

Prima aradană

Fabrică de țigle de cement crestate

a lui

rétháti Kövér és Társsa

Cancelaria: **ARAD, Kiss-utca 6.**

Recomandă marele cantități de

țigle de cement crestate

cari față de ori-ce altfel de țigle sunt
— — — pentru acoperiși — — —

Cele mai bune și mai ieftine

afară de aceasta la punerea leașurilor
după-ce să cere o distansă de 39 cm.
față cu altfel de țigle se ajunge la un
— — — câștig de 40% — — —

Mulțimea epistolelor de recunoștință la dorință să arată în original.

Nouă mină de marmoră

Am onoare a aduce la prealabila cunoștință a o r n i lui
public din loc și provincie, că

în Arad, strada Wesselényi No. 1.

am sortat corespunzător împrejurărilor de azi o

mină de marmoră

unde primesc spre efectuare ori-ce lucru aparținător industriei
de marmoră, precum: Mobile de marmoră, întocmiri de scâlzi
și scaune pentru măcelărie, întărirea păreților prin mar-
moră, marmoră pentru mese, etc. etc. etc., în cea mai bună
calitate și în ori-ce culoare. Preț moderat, serviciu prompt.

Cu stimă: **Binda Angelo.**

Tot felul de
dreğere de oroloađe

ce nu mai se poate inchipui

numai 1 coroană,

sticlă pentru orologiu de buzunar, arătător 10 cr.

Rog să cercetați atelierul meu după acest chip portal.

Rog să cercetați atelierul meu după acest chip portal.

La orologierul SCHWIMMER ALBERT, ARAD

SZABADSÁG-TÉR Nrul 5-6.

Lângă cafeneaua Pölzl. Lângă cafeneaua Pölzl.

Sirupul carpatian
 pentru pept
al lui Barcsay!

Cu fier, calciu și sirup de brad.

Acest sirup, ce se întrebuintează cu succes de 30 de ani, e admirabil medicament contra tusei și asudărei de noapte.

Promovează pofta de mâncare, nutrirea și mistuirea; întărește și întinerește corpul.

Bărbații și copiii, îl pot folosi fiindcă are deosebită influință asupra singelui și formării oaselor.

Prețul unui flacon 80 cr.

Se poate căpăta numai la spîțăria lui

Barcsay Károly

Szeged, Széchenyi tér 12.

Dacă voești să fii frumoasă

să folosești
 crema de lăcrimoară a lui Vasváry
 ce are efect mare și sigur.

Nu conține materie unsuroasă, e compus din alifii inviolabile. Se poate folosi și ziua! Face să dispară petele, urmele de vărsat, creșele, arsura de soare și tot felul de morbură de piele.

Face fața albă și curată.

1 borcan de cremă lăcrimoară 1 cor.
 Prav de păr de lacrimă, cutia 1-20 ..
 Sapun de lăcrimoară, bucata — 70 ..

Se capătă în farmacia lui
VASVÁRY ELEMÉR
 în Hódmezővásárhely.

TELEFON Nr. 87.

Schaefer Richard Géza

Iscătuș de edificii, canale și apaducte

Arad, Strada Batthyányi Nro. 17.

Pregătește din fier bine bătut: grilaje la fluvii,
 — — trepte, balcoane, și pentru bănci. — —

Primește spre efeptuire ori-ce forme de fer, acoperișuri și rame de ferestri, întărind prin fer ferestri și uși. Construcție de apaducte, eșitoare fără miros, pisoare, lavortoare, scăzi în orice formă și mărime. Aduce și face fântâni cu tragere spre orice scop. Atelier expert. Mare magazin de — — — tuburi de piatră smălțuită. — — —

TELEFON Nr. 87.

Frideric Hönig

Turnătorie, fabrică de clopote și metal,
 arangeată pe motor de vapor.

Arad, strada Rákoczi Nr. 11-28.

S'a fondat la 1840.

Premiat la 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plătire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față cu ori-ce alte clopote, la turnarea unui și aceluiași clopot tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20—30% al greutatea metalului.

Recomandă tot-odată clopote de fer, ce se pot învîrți și postamente de fer, prin- a căror întrebuintare clopotele se pot scuti de crepat și chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără-ca să se elatine turnul.

Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se poate învîrți, cum și turnarea din nou a clopotelor vechi, sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o supra-solvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimite gratis.

Am onoare a aduce la cunoștința onoratu-
tului public, că în 15 a lunii curente

în str. Tabajdy Károly nr. 1

am deschis

Prăvălie de confecție

de haine pentru copii și fete.

Cerând sprijinul onoratului public, rămân
cu deosebită stimă:

KAUPERT IRMA.

HALA DE FLORI

a lui **SCHWEFFER EDE**

Piața Andrássy • ARAD • Palatul Minorităților.

Pentru ziua morților recomandă cununile
sale în execuție admirabilă pe lângă pre-
țurile cele mai moderate, tot astfel buchete,
împodobiri la masă, în caz de necesitate
se pregătesc în 2 oare.

TELEFON 337. TELEFON 337.

Fabrica de cuptoare din Meidinger a lui
KOCH JENŐ

Budapest, V., Balthory-utca 9.

Primește aranjamente pentru încălzirea cu aer
a castelelor, caselor de familie, biserici,
teatre, hoteluri etc.

Telefon 8-69. Telefon 8-69.

Catalog despre cup-
toare Meidinger la
dorință trimit gratuit.

Planuri pentru aranja-
mente de încălzire din
centru se fac gratuit.

FONDATA LA 1900.

NAGY PÁL Pictor, vopsitor de pri-
mul rang în SZEGED.

PRIMEȘTE: Pictare și măltuire de biserici,
castele, edificii corăspunzător cerințelor
moderne în execuție artistică.
Table de prăvălii pregătesc în exe-
cuția cea mai bună și ieftină pe lângă răs-
pundere de 5 ani. — Planuri fac gratuit.

Cu stimă:
NAGY PÁL.

BENEDEK IMRE curelar și șelar

SZEGED (casa Zsóter)

Hamuri, șele,
instrumente trebuincioase
pentru călărit, drum și
vâuat, frâne și biciuri,
procovițe pentru cai
fine și ieftine, giamantane
de călătorie, geante de
piele, portomoneie, în mare asortiment.

Prețuri ieftine! Dresări se efectuează în mod grăbnic și prompt
La dorință cataloage ilustrate gratuite fără porto

Aducem la cunoștința onoratului public, că

Prăvălia de modă barbateasca

pălării și rufe a lui

ÉS

MEISLADLER

ARADLER

Andrássy-tér nr. 14

(lângă firma lui VOJTEK ÉS WEISZ)

asortat bogat cu articoli
noi de cel mai bun gust

se va deschide în 25 Octomvre

Pe durata sezonului
de Toamnă.

Fischer Simon

ARAD,
Szabadság-tér
nr. 12

Mare prăvălie de rufe.

Intre măcelarii Glück și Koch

Catalog de prețuri senzațional de ieftine.

Pentru copii clasă separată.

Gravate pentru copii!

Gravate de spălat (ciucur)	10 cruceri.
" " " regatta	15 cr.
" " " mătasă	25 "
" " " regatta	25 "
" " " plastron	29 "

Cămăși pentru copii!

Cămăși călțate albe	95 cr.
" din șifon veritabil	1.05 "
" " " cu piept moale	1.25 "
" de tot fine	1.45 "
Gulere și manșete de calitate foarte bună.	

Pălării pentru copii!

Pălării de toamnă	75 cr.
" negre și colorate	98 "
" mai fine	1.25 "
" elegante	1.35 "
" cu căptușală de mătasă	1.50 "

Căciuli pentru copii!

Căciuli de sport din pânură coțcată	35 cr.
" " " " vinată	50 "
" " " " cheviot	65 "
" de matroz din materie vinată și roșie	75 "
" din mătasă	1.15 "

Ploiere pentru copii!

Ploier din croise	95 cr.
" " clott	1.15 "
" " canelab	1.45 "
" " șerge	1.60 "
" " mătasă	1.75 "

Batiste pentru copii!

Batiste ilustrate	05 cr.
" din șifon alb	08 "
" " pânză	11 "
" " " mai fină	14 "
" " batist colorat	15 "

Ghiozșane (tașcă) de școală!

Ghiozșane din pânză cernită	35 cr.
" colorate cu chipuri	45 "
" din pânză scutită de apă	50 "
" " materie bună trainică	60 "
" " piele	75—1.50 "

Giorapi pentru copii cu patentă, făcuți de robi!

Giorapi cu preți după mărime.	
" patent de calitate bună	12—27 cr.
" " " diamant negru	19—38 "
" " " călcăi duplu	27—45 "
" " de cea mai bună calitate	32—57 "

Deoșebiți articlii pentru copii!

Nadrăgi cu țituri de gummi	19—35 cr.
Briceag cu plesile de os alb și șur	20—30 "
Perii pentru dinți	10—25 "
Portmoneu de bani din piele	10—50 "
Calamare de buzunar patent	25—50 "

Clasa modei de bărbați. Catalog ieftin!

Rufe albe bărbătești!

Cămăși colorate cu pept moale	1.15 cr.
" din șifon cu pept piquet	1.35 "
" " sephir englez colorate	1.45 "
" de tot fine cu asept damast	1.65 "
" speciale vârgate drapa	1.75 "

Pălării bărbătești nouțăți!

Pălării bărb. de calitate bună	1.25 cr.
" " " mai sigură	1.50 "
" " colorate și negre, formă nouă	1.75 "
" " elegante, fină de lână	2— "
" " cele mai fine de iepure	2.50 "

Ploiere pentru bărbați!

Ploiere de croise	1.15 cr.
" bune din clott	1.35 "
" trainice din canela	1.50 "
" din mătasă gloria	1.75 "
" " " fină	1.95 "

Năframe pentru bărbați în deposit uriaș!

Năfrâmi de batistă frumoase	11 cr.
" " regatta	19 "
" " mătasă	25 "
" " " regatta admirabile	35 "
" din " curată	50 "

Diferiți articli de modă pentru bărbați!

Mare asortiment de batiste, bucata	19—25 cr.
Țititoare de nadrăgi de cal. bună	35—50 "
Legătoare de cioapi " " "	39—50 "
Mulțime de nasturi pentru magnetle	25—50 "
Ismene de köpper, calitate bună	95 "

Giorapi bărbătești!

Giorapi de macco culoare naturală	19 cr.
" colorați și negri, părechia	25 "
" vargați de modă	29 "
" special, de cel mai nou model	35 "
" din ață curată	45 "

Clasa modei pentru dame.

Rufe albe femeiești!

Cămăși fem. din șifon, decorate cu broderie	85 cr.
" de madipul cu broderie minunată	1.15 "
" din pânză fină brodată cu mâna	1.50 "
" " batist franc. colorate	1.75 "
" " pânză de rumburg ptr trousseau	2.00 "

Diferiți articli de modă pentru femei!

Ploiere pentru dame	1.75 cr.
Brăue de mătasă negre și în colori	50—95 "
" " " cu gummi " " "	95—1.50 "
Giantă de piele mai nouă	45—1.90 "
Cravate de mătasă și gulere.	

Giorapi pentru femei!

Giorapi legați negri și în colori părechia	35 cr.
" după cea mai nouă modă cu vargi	39 "
" din ață curată	50 "
" " flor negru	65 "
" " " de tot fin	95 "

Alianța

Măestrilor de Mobile din Arad

vis-à-vis cu ușa principală a teatrului.

Recomandă bogatul magazin de mobila cea mai modernă, lucrată exclusiv de
maiestrii aradani

mare asortiment de perdele,

diferite covoare și couverturi

din scopul nostru a aduce în contact direct publicul cu maiestrii, punem la dispoziția
onoratului public.

**Mobila cea mai bună cu prețurile cele mai
favorabile.**

Cu planuri servim gratuit!

Cu planuri servim gratuit!

Protejarea onor. public o cere:

Az Aradi Butorkészítő Iparosok Szövetkezete
mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja.

Splendida iluminatie seara până la ora 11

Pentru învățători.

— Amănunte dela Congres. —

Intre multele agende rezolvate de mări-tul congres național-bisericesc, chestia *îmbunătățirii salarelor învățătoresți* a fost discutată poate cu mai multă animație, rostindu-se asupra ei cei mai distinși bărbați de școală.

În următoarele dăm amănunte despre discuția de Luni a congresului.

Roman Ciorogariu arată pe larg și din experiență, că în anii din urmă s'a manifestat o tendință de a reduce salariile învățătorilor la minimum chiar în comune fruntașe (cum sunt de pildă Pecica, Nădlac, în Dieceza Aradului). Se codesc a plăii îndeosebi bogătanii. Asta e de regretat. Și mai trist a fost apoi, că Veneratul Consistor metropolitan a trebuit să aproabe aceasta, în lipsa unei legi care să împedece tendința asta. S'a ajuns astfel ca tocmai în comunele fruntașe, unde viața e ca la orașe de scumpă, să avem învățători salarizați câte cu 600 coroane. Din atâta nu se poate trăi și asemenea salarii sunt motive permanente de nemulțumiri, neînțelegeri și agitațiuni. Și ca președinte al comisiei școlare și ca amic al învățătorilor, conjură congresul a primi propunerea comisiei, ca astfel să poată fi silite comunele cari au de unde, să dea învățătorilor cel puțin 800 coroane leafă, căci nimeni nu merită mai tare spriginul și dragostea noastră de cât acești modești apostoli ai neamului (lungi aprobări).

N. Zigre și P. Truța combat propunerea de a se fixa minimumul la 800 coroane.

V. Goldiș într-o entusiastă cuvântare combate pe dnii *N. Zigre și P. Truța* și susține propunerea comisiei școlare.

S'a zis ca învățătorii să aducă jertfă pentru popor. Dar oare nu întreaga lor viață e o jertfă? Nu chiar *I. P. S.* Sa Mitropolitul a recunoscut, că ei sunt cei mai mari binefăcători ai omenirii și în special ai neamului românesc?! În schimb viața celor mai mulți dintre ei este un șir nesfârșit de suferințe și neagră mizerie! Până și servitorii au leafă mai bună!... Din salariul ce li-se dă nu pot nici ei să trăiască, pe când li-se cere să-și crească la școală copiii și peste tot, să spriginească toate cele naționale culturale.

Li-se cere în continuu jertfe. Dar oare nu-i mai cu dreptate să se ceară ca să jertfească însuși poporul, care dacă își va plăti bine învățătorul, va contribui la propria sa înălțare!

E de părere, că unde nu se poate îngreuna comuna, să se ceară ajutor dela stat. Doar în primul rând statul se ridică prin munca grea a învățătorilor. Dacă nu perim prin faptul, că preoții primesc congruă, nu ne vom prăpădi nici lăsând ca învățătorii nostri să fie ajutați de stat, (aprobari).

Episcopul I. Papp vorbește de asemeni în favorul învățătorilor. Starea de azi a lor nu se mai poate tolera. Iar comunele bisericesti nu se mai pot îngreuna fără a înstrăina poporul de biserică, ceea ce nu-i în interesul neamului. Sunt mulțime de curente, și de altfel, potrivnice bisericești. Să nu le mai sporim.

N. Zigre propune a se decreta, că numai în comunele de cl. I și II să se prevadă minimumul de 800 cor.

Congresul respinge propunerea și astfel rămâne primită cea a comisiei.

La chestia convocării congresului, I. P. S. Sa Mitropolitul e de părere să se discute întâi în princip: să li-se dea, ori nu, drept învățătorilor a se întruni pentru a discuta asupra ameliorării sorții lor. E de părerea comisiei că da, să li-se dea această permisiune. Dar ei de ei să se constituie și să-și aleagă president.

R. Ciorogariu e de părerea comisiei ca: congresul să fie condus de un comisar numit de Veneratul Consistor metropolitan. Așa se va determina mai exact materialul, ce se va tracta și nu se va zădărnici succesul lăsându-se loc digresiunilor de tot felul. Totul trebuie făcut în cadrul legii bisericesti, ca astfel să nu fie nevoie de aprobarea forurilor civile. Să dăm odată ocazie tuturor învățătorilor nostri a se întruni și a-și arăta durerile. În cât privește participarea, desigur că se vor găsi în fiecare protopopiat doi inși, cari vor jertfi și vor lua parte la congres.

In princip se votează concesiunea de a se întruni învățătorii celor trei dieceze.

Ars. Vlaicu, în numele comisiei, propune nu congres, ci *anchetă*. Congres s'ar putea convoca numai cu autorizarea forurilor civile.

Arhimandritul dr. *Pușcariu* și *I. de Preda* nici anchetă n'ar permite. Nu-i nici o nevoie de asemeni întruniri. Cei competenți vor face — zice — și fără sfatul învățătorilor ceea ce se poate pentru ameliorarea sorții învățătorilor.

Em. Ungureanu zice, că ne-am face de râs dacă am opri libera consultare a învățătorilor. Ne-am blama, când nu am admite, că în primul rând să-i lăsăm pe învățători să-și spună durerile și după aceea autoritățile noastre să purceadă conform indicațiunilor date de ancheta învățătorilor.

V. Demian e contra anchetei. Prin hotărârea luată deja (privitoare la urcarea salariilor), congresul a făcut indestul reclamării corpului învățătoresc. La ce să se mai adune, să se aglomereze și să se facă tumult învățătoresc?

Russu Șirianu combate părerea aceasta. Zice, că trebuie să ne pară bine când vedem, că floarea învățătorimeii noastre vine la maica biserică și cu învoirea acesteia și în înțelegere cu autoritățile noastre bisericesti competente voiește a-și ameliora soarta, într'adevăr tristă. Nemulțumirea învățătorilor pe cât este de mare, pe atât este de motivată. Trebuie nu numai a li-se pune în perspectivă îmbunătățiri, dar să fie ascultați, să li-se dea prilej să răsuflă, să-și spună durerile. Fiindcă vede combătută îndeosebi eventuala marea aglomere și propune un amandament, pe care-l primește și comisia școlară: la ancheta ce se va convoca să iee parte un învățător-delegat din fiecare protopopiat.

P. Truța propune o anchetă din câte 15 învățători din fie care dieceză.

Russu Șirianu zice, că asta n'ar fi anchetă a totalității învățătorilor; ci a — Consistoarelor.

Puse la vot, se resping propunerile dlor *Pușcariu și Truța* și se primește astfel propunerea comisiei cu amandamentul deputatului *Russu Șirianu*.

Ars. Vlaicu referează asupra Normativului făcut de Consistorul metropolitan pentru școlile cari nu aparțin administrației noastre bisericesti.

Normativul se primește cu unele modificări propuse de comisie, stabilindu-se și numărul serbătorilor pentru elevii români din școlile neromânești.

La regulamentul pentru examene, se stabilește o taxă de 10 coroane pentru învățătorii, cari fac examen de cvalificație ori de emendare. Taxa asta se va împărți profesorilor cari examinează.

Propunerea a fost susținută de *R. Ciorogariu* și *V. Goldiș* care a combătut de *P. S.* Sa Episcopul *I. Papp*, și amănat cât de săraci sunt cei mai mulți candidați de învățători.

„Tribuna“ luată la țintă. Dl *Polónyi* se vede, că a pornit acțiune de exterminare împotriva »Tribunei«. Iși azmută mereu procurorii asupra noastră.

Eri, dupămeaz redactorul nostru responsabil, dl *Sever Bocu* a fost citat de a dreptul la judele de instrucție — cu ocolirea poliției cum era usul pân'aci —; unde i-s'a adus la cunoștință, că procurorul din Orade mare a intentat proces de presă pentru articolul »La temniță!« scris de dl *V. Nițescu*.

Redactorul nostru a dat recurs împotriva intentării procesului.

Slavă ție, libertate de presă!

Mandat nimic. Pentru prima-dată se întâmplă ca Camera să nimicească un mandat din vina presidentului alegerii. Mandatul lui *Kiszely* care a fost ales deputat în *Párdány* cu o majoritate de un vot, a fost nimic, iar presidentul alegerii pedepsit la 3000 coroane.

Sentința a făcut mare senzație. Astfel în *Párdány*, unde am avut și candidat național, va fi cât mai curând nouă alegere.

Mandatul din Bocșa. Comisiunea *V* verificatoare a Dietei, în ședința de Sâm-

bătă a adus verdict în chestiunea mandatului din Bocșa a deputatului naț. *Coriolan Brediceanu*. Comisiunea a ordonat anchetarea acuzelor de agitație și terorizări naționaliste, ridicate de petenți, încredințând anchetarea referentului *Horváth Gyula*.

Discursul d-lui Delavrancea,

rostit la banchetul dat de primărie în cinstea excursioniștilor din țara Bârsei.

Domnilor!

Sunt obicinuit cu onorurile, cu toate că nu prea am alergat după ele, și nici ele după mine. Totuși, cinstea cea mare, ce mi-se face astăzi, de-a fi invitat din partea d-lui primar de altă confesie politică, la masa întinsă de bucurie pentru venirea dv. — mă îndeamnă să-i spun cele mai sincere cuvinte de mulțumită. Căci noi între noi, putem să ne certăm, putem să ne sfășiem, dar când aparem în mijlocul dv., ori ne gândim la dv. vom fi uniți peste toate sfășierile între noi. Nu numai pentru dragostea ce Vă purtăm — asta e naturală. Ar fi contrar legii naturale să nu ne iubim unii pe alții. Iubirea noastră e chiar fatală, e istorică, e organică. Simțim ca și d-voastră, — existența noastră întreagă e legată de a d-voastră. Dacă dv. ați intră în istoria noastră, și noi am intră în istoria d-voastră dv. am eși, amândouă părțile sperieți, desigur, dar încrezători, în același timp — nu de dragostea ce ni-o purtăm, ci de iubirea sfântă a marelui Mihai. — E minune existența acestui popor, a cărui toată viața, îndoit de lungă prin suferință, ne dovedește pas de pas, că drepturile nu se fac, drepturile se știu apăra. Istoria dv. nu a scos la iveală cuceriri, dv. nu ați consimțit niciodată la așa ceva. Istoria dv. istorie e până la anul 1848 un lung șir de protestări, rupte, atunci, pe-o clipă de prilejul răzbunării. Totuși, se găsesc în istoria dv. și momente luminoase. Regele *Bela IV*, nu se sfiește să spună că în tot regatul său nu află Unguri cari să construiască castele așa de măiestru și să le apere așa de dibaci, ca Români. Alt rege, *Sigismund*, mărturisește și el, că poporul valah e singurul, care, după obiceiul strămoșesc, știe să apere cetăți, și să învingă pe șes. Iar *Ferdinand al II-lea*, se simte dator să Vă recunoască: *jus pristinis libertatibus*, »cari au dovedit că imperiul ar fi suferit multe, chiar și peire, fără de români«. Acestea momente, toate mărturisesc limpede și neiertător, că, legea poate să nu se aplice, dar drepturile moștenite trăiesc!...

...D-voastră sunteți speranța noastră, precum noi suntem speranța dv. Așa a fost asta în toate timpurile, așa e și azi... Au trecut peste capetele noastre și timpuri de urgie. Și am slăbit în curgearea lor, în băntuirea lor. Întâi boierii, cari au trecut, cu lăpădare, la statul care i-a încercat cu toate onorurile, de cari nu puteau avea parte la neamul lor. Cei mai mulți însă, și dintre boieri, au rămas țărani, la vetrele lor, au rămas căpitani pe munți. Poporul s'a găsit deodată fără conducători, și în 1437 țărani se adună, dar sunt zdrobiți, până nu vin iarăși, cu nou conducător, cu *Mihai* în frunte. Cavalerii în zale și opincarii cu pepturi goale se ciocnesc crâncen, și după două lovituri lupta nu se hotărăște, dar zalele cedau peptului gol, și fac pace...

...La *Bobalna* se face întâia constituție a dv. Se dă poruncă, că fiecare sat românesc să aleagă doi bătrâni, și aceștia se adună în tot anul, pe munte — ca un senat roman, cu senatorii în cojoace. — Apoi vine cel mai mare sacrilegiu în istorie: unio trium nationum, cari sub cuvânt că vreau să închege forțele țării, au năpustit în ținuturile românești, și au săvârșit cruzimile cele mai neiertate. (Oratorul zugrăvește aci nedreptățile ce le îndurau Români din partea stăpânitorilor, și mai ales birurile cele mai istovitoare ce se impuneau țărânilor, în chip de slujbă pentru boerul maghiar. Sfârșește zugrăvirea așa:) Atunci s'au făcut acele faimoase legi, despre *estirpationes populi valahici*, după cari un cap tăiat, românesc, plăteă 40 de floreni ungurești.

Acest popor totuși nu a căzut. Patru revoluții în șir se ridică, iar când *Viteazul Mihai* intră în țară, el se ridică ca o furie. Chiar un Ungur, contele *Bethlen* zice despre acel moment: n'a fost revoluție, ci divinitatea transformată în furie,

să pedepsească blăstămățiile unui popor. Horia și Cloșca au ideea unei umanități viitoare. Ei zic: nu noi liberi, ci toți liberi, ca să putem fi fericiți! — Vine apoi binefăcătorul despotism al Maria Tereziei și al lui Iosif II, care Vă aduce școli. Vă aduce progres, așa că în loc să ne absoarbă Ungurii pe noi, noi îi absoarbem pe ei. — Nici pe Câmpul Libertății, noi nu am jurat pentru drepturile românești, ci pentru drepturile omenești, pentru țară și împărat, pentru drepturile istorice...

...Dat v'a fost, ca, rupți cu furca, frânți în roală, tăiați, ferecați, trași în țepă — așa că venind Iosif II prin țară, Maria Terezia a poruncit să se curețe de pe drum cadavrele, să poată mânca în tihnă fecioru-s'o! — astfel să răsbiți prin veacuri. Da, domnilor, istoria noastră e o istorie de suferinți, de împilări, de nedreptăți nemărginite. Din ele însă o singură învățatură se strecoară, plină de nădejdi. Ne învăță, că un popor nu poate fi distrus fizicește, cel mult unul câte unul din membrii lui — *per numai atunci când el renunță a luptă!* Voi nu ați renunțat nici odată, și ați dobândit că actualul împărat vă cheamă, în parlament, vă recunoscă acolo limba românească, și iscăli românește. Abia după războiul cu Prusia se schimbă situația, și rând pe rând iarăși vi-s'a luat totul...

Și nimeni nu ne poate tăgădui că suntem același popor, până va rămâne dreaptă vorba din poveste: acolo unde vântul duce perisorul și osciorul nostru, tot pământul e al nostru. — Ne unește pe noi, nu numai firea dar și nenorocirile. Istoria dv. de până acum, a fost un lung șir de protestări, ca și a noastră, dar să sperăm că va fi în ea și un alt punct comun: victoria! — Avem drept la aceasta, după munca și jertfa enormă din trecut. Trei civilizații am apărut până acum: cea romană, cea bizantină și civilizația modernă. (Povestește amănunțit în ce chip)...

...Ce să ne spunem, că vă iubim, că ne iubiți?

Nu se poate ceva mai firesc decât aceasta. Dar trebuie să spunem, în momentele aceste sfinte, trebuie să o spunem cu toată hotărârea, că *față de aceasta iubire trebuie să încete ori-ce neînțelegerere, și la noi și la voi!* Spuneți celor de acasă, vom spune-o și noi, că în chestia națională trebuie să ne chiar compromitem în fața Europei. Să știe toți bărbații de stat, să dea Dumnezeu, că ori de unde vom ieși — din cea mai înaltă familie ca dl primar, ori dela glia cleioasă, ca mine! — în chestia națională trebuie să fim una, *ca să fie posibilă chestia.*

Ori-care va sui treptele puterii, trebuie să-l facem imposibil, dacă el crede, că va putea specula chestia națională! Eu unul nu mai sper nimic, în viața aceasta, decât să rămân fidel chestiei naționale. E singura onoare la care aspir — n'o caut, o servesc. — Mulțămesc deci încă odată d-lui primar Cantacuzino, care, invitându-mă, îmi făcîu posibil să spun aceste câteva cuvinte în fața fraților noștri. (Furtună de ovații!)

Românii din Bosnia și Herțegovina în trecut și prezent.

De Isidor Ieșan. 1).

Eleganta broșură, care — în treacăt fie zis — face onoare institutului său de editură, cuprinde, după cum ne arată și titlul cărții, o serie de cercetări de interes, asupra unei chestiuni noi în literatura noastră.

Autorul, originar din Bucovina, și căruia (credem a fi bine informați), îi datorim o foarte prețioasă carte, despre condițiile de viață a neamului nostru din patria sa 2), în dragostea sa de neam și avântul său naționalist, nu a pregetat — având și o cultură superioară — de a căuta, cercetă și publică tot ce e referitor la Români, tot ce poate interesă pe intelectualii Români despre neamul nostru, de pretutindenea, și în ori ce condiții ar fi acela, — chiar și în Bosnia, noua lui »patrie«, căci trăim doar în vremea redeşterării, recreării și concentrării naționale, pe terețele forței și validității, ce și-a fixat cadrele peste legi, peste state și peste instituții trecătoare, așe-

1) Comunicări făcute «Academiei Române». Arad, Tip. G. Nichin. Preț 1.50 cor.

2) Rutenizarea Bucovinei, de Un Bucovinean. București, Ed. Minerva, Pr. Lei 3.50

zate de grupări de interese neîntemeiate pe psihologia neamurilor.

Dl Ieșanu, cum spuserăm, studiază în recenta sa carte poporul românesc din provinciile adnexate (Bosnia și Herțegovina), acea țară, în care l-a plasat pe d-sa administrația austriacă, smulgându-l din pământul strămoșesc. Dar și acolo a găsit intelectualul superior energie de muncă și criterii pentru dezvoltarea unei activități în folosul neamului său. Studiază dar, trecutul și prezentul elementului românesc din Bosnia și Herțegovina, în legătură cu frații lui de dincoace și dincolo de Dunăre 1).

A urmări pe autor în expunerile sale, ar însemna a reproduce lucrarea sa, condensată, ceea ce nu este scopul nostru. Noi ne vom mărgini a da din prețioasa sa lucrare escepte îndrumătoare și caracteristice, pentru aprecierea publicului și pentru provocarea interesului său față de prețioasa carte »*Românii din Bosnia și Herțegovina*«.

Iată ce ne spune autorul despre teritoriul românesc — ca să-i zicem așa — din »fericita« gubernie austriacă:

»In Bosnia de Nord-Ost există un district, care se cheamă *Vlasenica*, cu orașul tot *Vlasenica*, capitala acestui district. Chiar după numirea aceasta se poate vedea, că teritoriul a fost odată cu totul românesc, căci cuvântul »valah« în limba sârbă-croată e o numire specială pentru Români, iar cuvântul *Vlasenica* înseamnă, teritor locuit de Români... Limba vorbită de către populațiunea din aceste părți conține o mulțime de cuvinte române, dar și datinele, cântecele, poezia, tipul, caracterul, vivacitatea, inteligența, chiar încât-va și portul, ne arată, la acești Sârbi originea lor română«.

Autorul ne mai citează dintre cele »răpândite prin toată țara« numiri românești, ca *Vlasic*, *Crucevice*, *Cucului*, *Vlașca*, *Mogorelo* (Măgurel), *Han Pod*, *Romania*, *Stupari*, etc. etc.

Ne mai dă nume proprii de bărbați și familii, ca *Dracul*, *Păunaț*, *Colac*, *Toader Muntean*, *Matei Puric*, ș. a., — din cari considerante trage concluzia, că elementul românesc a trăit și trăiește în acele părți ale Peninsulei-Balcanice, din vremuri adânci, până în prezent, risipit, fără organizațiune, așa cum îl găsește istoria și în veacul XII, în fosta Dacie-Traiană.

În ce privește vechimea elementului românesc în aceste locuri, autorul admite atât admigrațiunea din Peninsula (Macedo-România) a iscusiiților meseriași și negustori, cum și a celor din părțile miniere ale Ungariei (veacul XIV) cât și a autohtonilor, a elementului străvechiu (Franco-iliric) romanizat.

În cercetările sale autorul nu se mărginește numai la grupele ori cetele sporadice ale »*Vlași*«-lor și »*Karavlași*«-lor etc. din Bosnia și Herțegovina, fie ei ortodoksi ori turciți, ci fixează prin prețioase informațiuni și date statistice numărul elementului românesc, parte pornit spre slavizare, parte rămas încă în picioare (Istroromânii) chiar și pe slabe picioare, atât din munții țării adnexate cât și de pe litoralul dalmatin și curgerile apelor.

Nu lipsește nici punerea în legătură cu istoria vechei Serbie a acestor părți și a momentelor, când se relevează în a ei istorie elementul românesc. Cu un cuvânt, autorul nu perde ocazia de a arăta vrednicia și destoinicia elementului nostru, chiar și atunci, sau, mai bine zis, și în cazurile (și actuale) lipsei conștiinței naționale, pe urma căreia nu pot să nu urmeze pierderile noastre naționale.

Dintre datele cuprinse în cartea dlui Ieșan, pentru îngustimea spațiului menit acestui articol și de altfel și invitând pe cetitor la savuarea lucrării însăși mă restrâng a da următoarele: 2)

Care va să zică, în Peninsula-Balcanică se găsesc 3.845,000 suflete de Români.

Rumelia de sus, locuitori	978.000	între cari	120.400	Rom.
Bosnia și Herțeg.	1.336.091	«	289.760	«
Sanjacul Novibazar	168.000	«	77.300	«
Bulgaria	2.007.019	«	420.000	«
Rumelia, Maced., Albania, (Turcia)	4.740.000	«	1.450.000	«
Tesalia, (Grecia)	293.178	«	237.000	«
Grecia (proprie)	...	«	180.000	«
Serbia, peste	...	«	500.000	«

1) Un prețios articol despre »*Românii din Moravia*« vezi în »*Răvașul*« (Cluj) nr. 33/906. — Pentru celelalte țări vezi N. Iorga: »*Neamul Românesc*«...

2) Pag. 84.

Câte oare se vor încălzi din aceste inimi, la glasul conștiinței naționale? Unde e tulnicul de redeșteptare? În bunăstare ori în mizerie? S'avenim noi parte să ne numim odată 14 milioane de Români?

Nu cad în cadrul cercetărilor restrânse, mărginite și sporadice astfel de probleme, — dar indicarea lor ne măresc credința în forța de rezistență și prin urmare și de biruință a neamului nostru, asupra acelora, cari caută a-i pune pedeci întru validitatea sa și împlinirea rolului istoric, cu care datorează încă românismul omeniirii.

Procesul ziarului „Világszabadság”.

Cetitorii noștri își vor aminti de felul cum astă-vară ministrul de justiție își încetăpuse *era cea nouă* prin confiscarea nocturnă a ziarelor socialiste. Cu faptele acestea răușise să-și câștige primele antipatii în sânul majorității kossuthiste. Interpelarea lui *Bródy Ernő* a lovit în chipul cel mai necruțător în felul acesta de a privi libertatea presei. După ordinul ministrului de justiție procurorul confiscase două articole pretinse revoluționare ale ziarului socialist »*Világszabadság*«. Ei bine Curtea cu jurați a dat cea mai categorică dezmințire și reprobare a ministrului și a procurorului său, rostind un *verdict de achitare*.

Iată pasagiile încriminate:

Secerișul se face cu patul puștii. În toate părțile se văd jandarmi și soldați. Baionetele ascuțite slipească și jandarmii nu vânează tâlhari, ucigași și hoți. Aceștia pot să fie liniștiți, căci acum baioneta are chef de a intra în pânțele oamenilor cinstiți. Această activitate a puterii armate se face numai, ca buzunarile trântorilor să se umple fără greș și lipsă. Noi însă să fim de osută de ori mai bine niște câni răsvrățiți la care să caute scrășnind din măsele ucigașii și jupurătorii poporului, decât niște vite răbdurii.

Articolul al doilea este intitulat »*Unde e vrăjmașul?* Iată pasajul din chistiune:

Guvernele constituționale n'au cutezat nici o dată de a se arăta atât de vrăjmașe jurate muncitorilor ca acum. Muncitorii plătesc milioane de impozite, totuși suprefecții osândesc pe muncitori la câte 30—60 de zile de reclusiune, dacă cer o bucătică mai mare de pâine. Ministrul suprefecții, jandarmi, socot, că singura lor chemare e de a apăsa, chinui și schingiui poporul.

Dupa ce s'a dat citire acestor articole, a urmat interogatorul.

Președintele întreabă pe inculpat, dacă se simte vinovat. Acesta neagă.

Pres.: Ești acuzat, că ai ațâțat ura împotriva clasei de proprietari.

Acuzatul: Știu, dar articolul nu ațâță.

— De unde ai avut datele articolului.

— Din impresiile mele proprii. Astă-vară am fost pe *Alföld* (pusta ungurească) și am văzut singur cu ochii mei, ceea-ce am descris.

— Spune-ne un loc, unde s'a întâmplat.

— Am văzut bunăoară la gara dela *Békéscsaba* cum jandarmul a lovit cu patul puștii pe un lucrător rutean care voia să se deie jos din tren. Am mai văzut astfel de scene la *Ujverbász*. În *Canija* turcească am văzut urme de sânge în locul unde muncitorii greviști se adunaseră.

După interogator au urmat pledoariile Jurații după o scurtă chibzuire au *achitat* pe inculpat.

Lupta pentru limbă.

Am raportat abia de unăzi despre lupta frumoasă a urbarialistilor din Gioroc pentru drepturile limbii noastre.

Azi avem deosebita bucurie să putem vesti un

nou caz întâmplat în Conop, o comună tot pe Valea-Murășului.

Poporul de aici s'a hotărât să puie capăt unei stări rușinoase suferite până acum, ca în comuna lor curat românească, limba protocolară a reprezentanței să nu fie cea românească, ci alta pe care ei n'o înțeleg.

Drept'aceia în ultima adunare a reprezentanței lor sătești au hotărât cu totalitatea glasurilor, ca d'aci încolo limba protocolară a comunei să fie cea românească. Hotărârea aceasta însă nu e pe placul notarului, care nu știe o boabă românește.

El s'a pus deci și a apelat la congregație hotărârea reprezentanței și ziarele ungurești înfuriate pentru concludul Conopenilor, își manifestă toate speranța, că Congregația de Mercuri va nimici acest conclud. Acolo vor fi însă și Românii! Concludul Conopenilor este de altfel un drept al lor înscris în lege.

Drept'aceia în adunarea congregației, Românii vor fi datori să apere cu ultima energie acest drept — cel mai mic doară — din legea de naționalități, pe care și ministrul-președinte Wekerle, în vorbirea sa de astă-primăvară, a făgăduit că-l va respecta.

Notarul, ori învețe românește, ori plece!

Căderea lui Goluchowski.

Coaliția ungurească să poate lăuda cu un succes destul de însemnat: *căderea contelui Goluchowski.*

Credem, că-i de prisos de-a mai arăta cauzele acestei căderi. Încă pe timpul opoziției, coaliția a învinuit pe Goluchowski pentru dușmănia lui împotriva »națiunii« și a aspirațiilor ungurești. El este vinovat zice-se, pentru atitudinea coroanei față cu opoziția ungurească, el este vinovat pentru absolutismul de aproape un an în Ungaria, de scena atât de umilitoare dela 23 Septembrie 1905 pregătită șefilor coaliției, de încheierea convențiilor comerciale cu străinătatea cari angajează libertatea economică a Ungariei pe timp de 12 ani.

Pentru aceste multe păcate, Goluchowski a trebuit să cază.

La prima vedere deci, căderea lui este un mare, neașteptat și netăgăduit succes al coaliției.

Să cercetăm. Campania împotriva lui Goluchowski a fost începută mai de mult, din sesiunea trecută a delegațiilor. Partidul kosuthist și o parte e partidului popular făgăduiseră alegătorilor și publicului unguresc execuția fără cruțare a »poleacului«, cum îl numeau. Sfârșitul se știe, ei »au cedat«, poleacul a rămas. Deci răsturnarea lui nu a răușit imediat, ba mai mult, marea campanie de răsturnare s'a sfârșit la început cu rușinos dezastru al răsturnătorilor. Ea a adus o mare decepție acelor sute de mii de »patrioți« cari crezuseră cu toată naivitatea încrederii lor în atotputernicia coaliției. Succesul de-acuma vine prea târziu pentru a putea șterge sau prepara pe deplin dezastrul dela început. Sentimentul de decepție și impresia de lăudăroșie copilăroasă va rămânea în sufletele patriotice ca un ghimpe ce înțeapă încă multă vreme.

Dar admitând sau constatând chiar succesul, oare poate el fi numit un succes adevărat, neîndoios. Nu noi tăgăduim această, ci chiar o voce foarte autorizată și serioasă ungurească: »Budapesti Hirlap« cea mai de frunte voce în corul presei ungurești. Mai acum câteva zile, când căde-

rea lui Goluchowski nu părea atât de sigură, când se părea, că coaliția va avea nevoie de o prealabilă postificare pentru fiascul ei în campania împotriva ministrului de externe, atunci »B. H.« spunea într'un articol de fond, că pentru Unguri căderea lui Goluchowski nu ar putea fi un succes. Plecarea lui, se zicea atunci, nu poate însemna o schimbare de sistem, de direcție politică, ci numai de persoană. Va veni altul care va face aceiaș politică. Pentru că această politică i-să dictează de sus, iar el este numai o păpușă, o marionetă etc. ale cărei voci răspund acolo, unde noi nu vedem — după culise.

Dar dacă este așa, atunci toate învinuirile aduse lui Goluchowski au fost fără temei și nu nimereau ținta adevărată. Coaliția și vapnicii ei răsturnători trebuie să știe aceasta. Atunci, ce rost are toată acțiunea, care nu-i decât o comedie? Are rostul pe care-l are ori-ce comedie: să facă pe lumea naivă să aplaude.

Amănunte asupra demisiunii lui Goluchowski.

O telegramă din Viena anunță că Duminecă, la ora 1 după masă a fost primit în audiență la M. Sa. Audiența a durat trei sferturi de oră. Goluchowski și-a prezentat împăratului demisiunea sa din postul de ministru de externe. El și-a motivat demisiunea cu faptul, că votarea bugetului comun în delegațiunea ungurească întâmpină anevoințe.

Pressa austriacă privește demisiunea lui Goluchowski ca un succes unguresc.

»Neues Wiener Tageblatt« scrie într'un articol de fond de azi următoarele: O singură încruntare din sprâncene din partea coaliției a fost de ajuns pentru a face pe Goluchowski să plece. Avem în fața noastră o operă de răzbunare. Nu ne mirăm, că Ungaria caută să-și exercite pretenții în răsturnarea, dar ne mirăm, că Austria suferă toate acestea fără să-și ridice cătuși de puțin glasul.

O adunare creștin-socială a fost ținută Duminecă în orașul Feldberg. Deputatul Gessmann, un fruntaș al partidului creștin-social din Viena, a zis: Popoarele Austriei trebuie să-și strângă rândurile, căci căderea lui Goluchowski dovedește, cât de rușinoasă și tristă este situația lor față cu Ungaria. Interesele externe ale monarhiei sunt conduse din o clică ungurească.

Urmașul lui Goluchowski.

Trei diplomați se amintesc printre candidații la fotoliul ministrului de externe. Cel dintâiu este contele Mensdorff, cumnatul contelui Apponyi, ambasadorul austro-ungar în Londra, baronul Aehrenthal, ambasadorul pe lângă curtea din Petersburg și contele Karl Kinsky, fost secretar de ambasadă.

Deși presa pare a lucra mult pentru Mensdorff, totuși numirea baronului Aehrenthal pare mai probabilă. El a fost chemat din Petersburg acasă și a fost primit în audiență la M. Sa, ce a durat 1 oră și jumătate.

Toată lumea crede, că Aehrenthal va fi urmașul lui Goluchowski. Toate celelalte combinațiuni cad. După audiență Aehrenthal a conferit vreme îndelungată cu șeful cancelariei împărătești.

De peste săptămână.

— Știre personală. I. P. S. Mitropolitul dr Victor Mihaly a fost primit de către Papa Piu X în audiență. Mitropolitul a vizitat apoi mormântul episcopului și martirului neamului românesc: Ioan Inocențiu Klein.

— Parastas. Sâmbătă la orele 9 s'a săvârșit în catedrala din Sibiu parastas în amintirea fostului mitropolit Miron Romanul. A servit I. P. S. Sa Mitropolitul Ioan Mețianu, asistat de protosincelul dr. E. Roșca, protopopii dr. G. Popovici, Ioan Papiu, Gr.

Pletos, diaconul Câmpianu și Stan. Corul seminarial, condus de dl Bena, a executat foarte frumos, răspunsurile. Au asistat cei doi episcopi și toți membrii Congresului, precum și familia P. Cosma.

— Mandatul deputatului Dr. Gh. Popovici. Comisiunea de validare a mandatelor a ținut Vieri o ședință în care s'a desbătut contestația dată împotriva mandatului diui Dr. Gh. Popovici, deputatul Lugojului. Raportorul Németh Imre și-a prezentat raportul. Apărătorul mandatului a cerut și dobândit amânarea hotărârii.

— Șicanele solgăbirăului din Ilea, ce le-a pornit contra Românilor pacinici, stârnesc în adevăr o revoltă sufletească. E din cale afară dureros să vezi un om atât de pățimaș, atât de plin de ură, cum e acel solgăbirău.

Văzând că nu mai are motive de a șicana pe bieții Români, caută să le găsească. Pe surorile Maria și Simina Boboc, fiind că au purtat pantalon treicoloră în păr, le-a pedapsit la 6 zile închisoare, iar pe zidarul Iuliu Raț, care aduse pământ și nisip înaintea casei lui și o reparase, la 40 coroane.

— „Tribuna“ în Camera din Budapesta. În ședința de Vineri a Camerei din Budapesta, bronul Bánffy reflectând la răspunsul ministrului de culte Apponyi în chestia Măneșuț, care nu l-a prea mulțumit, i-a făcut »Tribunei« onoarea să citeze dintr'un articol al ei apărut în 1903 sub titlul »Veto«!

Șovinistul Bánffy ne-a citat pentru a dovedi renitența noastră pe vremea aceea împotriva proiectului lui Berzeviczy, cece-natural era ceva nepatriotic, trădător.

Bánffy are să mulțumească articolului din »Tribuna« aplausele ce le-a secerat.

— Despăgubirea rezerviștilor. Am anunțat de mai de multe ori, că guvernul va despăgubi pe rezerviștii suplینitori, cari pe vremea exlex-ului au fost chemați sub arme. Intre aceștia se va împărți suma de 1½ milioane cor. Fiecare rezervist capătă pentru o zi de slujbă cătăneasă 1 cor. 60 bani, așa că cei-ce au sujtit 185 zile întregi, capătă câte 296 coroane. Dar ca să li-se dea această sumă, trebuie să dovedească, că sunt săraci.

✓ Societăți românești în America sunt până acum 17, cari ocrotesc și țin legătura între cei 40 mii Români, câți au trecut marea. Aceste societăți sunt: »Carpatina« în Cleveland cu avere de 1500 de dolari; e cea dintâiu. »Vulturul«, Homestead, 1500 dol.; cea mai puternică. »Unirea«, Jungstown; »Transilvania«, South Sharon; »Carmen Sylva«, Cleveland; »Transilvania«, Indiana; »Unirea română«, Erie; »Invierea«, Martinsfery; »Ardeleana«, Ilasco; »Ardeleana«, Alliance; »Mureșana«, Harrisburg; »Tricolorul român«, Folausbee, »Dacia«, Newark; »Lucașărușul«, Cleveland; »Olteana«, Filadelfia și »Steaua română«, Indianapolis. Averele acestor societăți face cam zece mii de dolari.

— Dela temniță! Părintele Ioan Moța, redactorul »Libertății«, ne-a cercetat azi la redacție, reîntorcându-se voinic și sănătos din temnița dela Seghedin, unde a stat împreună cu părintele Simeon Secarea preot în Jibot 7 zile pentru »agitații electorale«.

— Profesori români din Brașov și ajutorul de stat extraordinar. Ministrul de culte, Apponyi a dat de știre, că e gata a întregi salariile profesorilor români dela școalele medii ca să fie egale cu ale profesorilor dela școalele medii ale statului, deci s'a adresat către profesori, că sunt învoiați a primi aceasta întregire. »Gazet. Trans.« aduce știrea, că corpul profesoral din Brașov a hotărât și a dat răspunsul, că profesorii din Brașov numai atunci vor adera la o întregire a salariilor, dacă ministrul nu va lega vre'un abligament în direcția maghiarizării.

Acest răspuns atât de hotărît, ce vine dela profesori conștii de chemarea lor, produce mare bucurie în sânul tuturor Românilor de bine, îndeosebi când este știut, că guvernul nu e învoit să ne dea nimic, din ce n'ar putea scoate foloase pentru el însuși.

— **Procesul »Revistei Bistriței«** s'a pertractat în 16 Octombrie înaintea senatului de acuză dela tribunalul din Bistrița. Dl dr. Victor Onișor a făcut o foarte frumoasă apărare, în urma căreia acuzatul a fost achitat. Procurorul a anunțat însă recurs.

— **Dl Enea Hodoș**, cunoscutul literat și apreciatul culegător de poezii populare, membru corespondent al Academiei Române, a scos, în ediția »Asociațiunii«, un volum de *poezii populare din Banat*, partea II, balade. Toate sunt perle ale literaturii noastre populare. Se pot procura, cu prețul de 40 fileri la biroul »Asociațiunii«, Sibiu. Sunt foarte potrivite a se da în mâinile tinerimei.

— **Nou calendar.** »Foia interesantă« a întocmit pentru anul 1907 un calendar numit »național«. Cuprinde articoli de tot soiul, cu învățături bune și folositoare pentru popor, și cu ilustrațiuni ale deputaților noștri etc.

— **Amor, tu ai pierdut Troia!** Prințul Albert al Prusiei are intenția să se însoare cu o actriță berlineză, Maria Sulzer. Prințul are 30 de ani, e frumos, plăcut, inteligent. Iată ce se spune de Maria Sulzer: are patruzeci de ani, nu prea e drăguță, îi lipsește grația și nu e o artistă de mare talent.

Tatăl prințului a murit acum câteva zile. Simțind că fiul său »n'are gânduri bune« l-a desmoștenit în parte. Prințul nu va avea decât nouăsprezece milioane avere. Cu așa ceva Maria Sulzer va avea toate farmecele.

— **Un om fără suflet.** Poliția din Budapesat a deținut eri pe Filipp Károly, diurnist în ministerul de interne, acuzat fiind, că și-a omorât soția. Soția lui a murit înainte de aceasta cu un an, dar poliția nu mai acum a putut descoperi lucruri, cari îl vor duce pe bărbatul fără suflet în pușcărie.

Viața conjugală a lor la început a fost destul de fericită. Mai târziu însă el a dus o viață destrăbălată, și păcatele sale îndrăsnise să le mărturisească și soției lui. Soția l'a rugat nu odată să se lase de acel trai păcătos și să-i fie milă de ea.

N-a ascultat-o, ci atunci îi ripostă.

— Dacă nu-ți place, divorțează.

Ea și-a iubit bărbatul cu mult mai tare, de cât să se poată hotărî la acest pas. Văzând în sfârșit, că nu-i nădejde de a îndrepta pe soțul ei. În nemărginită durere și desperare a început să bea. Bani, ce ajungeau în mâna ei, îi dădea pe băutură. El de câte ori o vede în stare de beție, o bătea fără de milă, până ce o lăsa mai mult moartă decât vie. În urma loviturilor grele, a devenit epileptică.

În o zi reintorcându-se acasă și văzându-o beată, a bătut-o cu un baston de fier, până ce biata de grelele loviri a leșinat. Atunci a mers după medic, chemându-l, zicând-i că soția lui e foarte bolnavă.

Pe când medicul sosise, era deja moartă. Urmele de lovitură a dat de bănuț medicul. A raportat poliției, cerând cercetare. Sub decursul cercetării vecinii au mărturisit lucruri îngrozitoare despre bărbat, au mărturisit cum ea se rugă să-i fie milă și să nu o chinuească în mod atât de barbar.

Poliția l-a deținut și dus închisoare.

— **Intoleranță religioasă:** Primim următoarele: — *Onorată Redacțiune!*

La corespondința publicată în nr. 188 al foaiei »Tribuna« sub titlul: »Intoleranță confesională«

— Vă rog a da loc următoarelor mele reflexiuni: Fapt e, că — deși am explicat membrilor din comitet legile statului referitoare la înmormântări — la inzisiința și espresa cerere a lor s'a intervenit telegrafic la P. S. Sa Dl nostru Episcop, nu atât contra persoanei dr. Iacob Maior, față de a cărui memorie păstrăm tot respectul, ci îndeosebi, ca prin cazul acesta de înmormântare să nu se introducă uzul până acuma necunoscut aici, că în cimiterul nostru să se înmormanteze

și cei de altă confesiune, avându-și fiecare confesiune cimiterul său.

Nu e locul aici să espun pe larg gravaminele poporului meu, observ numai în genere, că unde acțiunile sunt intolerante, acolo reacțiunile de regulă sunt și mai intolerante. De altcum ranele aceste sunt vechi. Dacă pe unii îi scandalizează aceasta intoleranță, să nu caute a o combate numai când lor nu le vine la socoteală și mai ales nu prin articoli pătimiși și intoleranți, publicați tendențios în ziare, ci să o caute a o combate și a se scandaliza de ea, și atunci, când atare intoleranță, — poate în alte manifestațiuni — vine tocmai la ei. Și când dânșii vor proceda în toate ațiunile lor, sincer, fără anumite tendențe, atunci nici gr. orientalii nu vor fi constrânși a recurge la acte regretabile din intoleranță.

Ce privește însuși actul înmormântării, acesta a decurs cu seriozitatea și pietatea recerută, în deplină liniște și ordine, fără nici o conturbare și fără a fi nevoe de asistența baionetelor. Chiar eu am fost, care am observat protopretorelui, încă nainte de ce ar fi ajuns procesiunea la cimiteriu, că nu e nevoe de asistență armată, rugându-l să o depărteze, la ce mi-a răspuns, că dacă odată e acolo, apoi să rămână.

Poporul după ce a primit avizul dela P. S. Sa Domnul Episcop, că mortul se poate așeza în cimiteriu — s'a reținut dela orice inconveniente și acte de conturbare.

De altcum asupra formei înmormântării m'am înțeles nainte cu dl Bogdan și cu protopopul gr. catolic și astfel toate s'au întâmplat conform conțelegerii avute cu dânșii, prin urmare expresiunile corespondentului, că: »prohodul și așezarea cosciugului în criptă s'a putut face numai sub scutul baionetelor« sunt simple ezerciții de stil bombastic și tendențioase.

Anticipându-Vă mulțumirile mele pentru ospitalitatea ziuarului, am rămas.

B. Comloș-mare, la 9 Oct. 1906. — Al onor. redacțiunii. — Cu tot respectul Mihai Păcățian, paroh gr. or. român, prez. com. par.

— **Un sat de slovaci pedepsit.** Ziarele ungurești publică cu multă plăcere o veste, că în comuna slovacă Zohor, ministrul de interne a trimis soldați, cari vor sta acolo câteva luni pe speșele comunei, pentru a-i înfrica pe resvrățiții de Slovaci, înverșunați împotriva preotului lor cu sentimente maghiare.

Da, da, înțelegem!

— **Duel între un Slovac și un șovinist.** Cunoscutul avocat naționalist slovac, dr. Vladimir Fajnor s'a duelat alaltăeri cu un ziarist maghiar, Rippély Ede, rămânând ambii răniți. Cauza duelului a fost, că Fajnor a aplicat o păreche de palme ziaristului ungur, pentru că acesta a insultat sentimentele naționale slovace.

— **Rănire într-o casă de alienați.** Se anunță din Fiume, că în noaptea trecută s'au întâmplat un caz grozav în casa de nebuni de acolo. Un nebun cu numele Petrovics Aurél a găsit undeva o secure și a rănit cu ea mortal pe un alt nebun, care dormea. Furibundul a mai rănit și pe un alt bolnav, înainte de a putea servitorii să-l dezarmeze. Când cu mare greu i-s-a pus cămașa de forță, striga:

— Eu sunt ministrul Schmeerling!

— Eu sunt Francisc Iosif I!

Starea nebunului rănit e foarte gravă.

— **Incendiu groznic.** În Deda, din comitatul Murăș-Torda s'a iscat în 10 Octomvrie un groznic foc, ce a fost pus de un rău făcător în două părți contrare ale satului. Au ars 54 de case, rămânând 60 de familii fără nici un adăpost.

— **Orbii și mușii din Germania:** La 12 Octombrie st. n. a. c. se împlinesc o sută de ani dela întâia instituțiune pentru îngrijirea orbilor și mușilor din Germania.

Louis Braille un francez hugenot a inventat la 1820 un alfabet pentru orbi compus din puncte și linii pipăibile.

D'atunci a început organizarea învățământului orbilor numit: Blinden-Doheim.

E surprinzător, că numărul surdo-mușilor e mai mare decât al orbilor. Cu ocazia statisticeii populațiunii din 1900 s'a constatat, că în Germania sunt 34.334 de orbi iar surdo-muși sunt 48.750. Surdo-muși și orbi, în acelaș timp sunt 340. Aceștia sunt cei mai nenorociți dintre toți.

D'un timp încoace orbilor li-se dă și un învățământ manual.

— **Ziariștii sârbi și rămășițele lui Rákoczy.** Președintele uniunii ziaristilor din Belgrad, fostul ministru Marinovici a trimis o depeșă prezidentului Othonului din Budapesta prin care îi dă de știre, că ziaristii sârbi ar dori să ia parte la serbarea rămășițelor lui Rákoczy, când vor fi aduse la granița Sârbiei.

O deputațiune a ziaristilor din Belgrad va pleca la Orșova și va asista la ceremonia, care va avea loc acolo.

Președintele clubului »Othon« a adus telegrama la cunoștința primului ministru, care a dat întru structiuni în privința primirii la Orșova a ziaristilor sârbi.

— **Dl Ioan Mandai jun. din Satulung** dăruit pentru masa studenților români din Brașov suma de 100 cor., întru amintirea repausatului său părinte.

— **Viața socială** în Lipova, precum ni se comunică, de mult n'a fost așa de încheagată și cordială. Familiile românești în fiecare Joi se întrunesc și petrec în veselie românească.

— **La Jidani — și nu la Români.** Preotul din Hălmăgel, care are în sat două dughianu — după cum ni-se comunică — le-a dat în arând la niște Jidani și nu la comercianți români. Dacă această știre corăspunde adevărului, a făcut foarte rău.

Știri economice.

«Economul» în Ludoșul-de-Murăș. Direcțiunea băncii »Economul« din Cluj aduce la cunoștință că cu începerea del Octomvrie c. va deschide filială în Ludoșul-de-Murăș.

Conducerea filialei este încredințată dl Danilă Muntean proprietar, dr. Ioan Oltean avocat și Vasile Morar învățător.

— **Piața de bani.** Urcarea discountului în Londra a surprins întreaga lume financiară. În aceeaș vreme a modificat radical situația pieței de bani, pentru că lumea în toate părțile se ardează acum cu vederea scumpetei numărării Engliteră este centrul circulațiunii de aur a trezei lumi și banca de emisiune din Londra este busola, după care se orientează toate băncile de emisiune.

Drept aceea se crede, că și Banca Austro-ungară va urca cât mai curând discountul.

În Budapesta etalonul privat la escompt e minimalul de 5 1/2.

— **Statutele Tovărășiei din Budapesta** »Poporul Român« din Budapesta aduce la cunoștința publicului, că dl Vasile C. Osvad a făcut deja modificările în statute conform hotărârilor luate la adunarea din Timișoara. În aceeaș vreme ele vor fi traduse și în ungurește și apăsate înaintate ministrului de interne spre aprobare.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

»Colecțiunea de cântări bisericești aranjate de Atanasie Lipovan învățător în Sân-Miclăușul-mare. Prețul 8 coroane. Se află de vânzare la autor.

A apărut »Revista noastră« cu următorul conținut: D-na Elena A. Tănăsescu (cu portret) Constanța Hodoș. Rugăciunea Margaretei »Faust« de Goethe, Ion Gorun. Puiul (poezie) Despina. Fericirea (schiță) de Maria Cunțan. Rugăciunea (poezie) de Simca. În dorul luminei (nuvelă) Elena Farago. Cântec (poezie) de Oct. Corodea Felicia (roman) de Constanța Hodoș. Dușmanele (poezie) Simca. Galeria artistelor noastre d-na Elena Teodorini (cu portret) de Constanța Hodoș. Fiecare toată (poezie) de Maria Pamfilă Măcin. Spre altă viață (nuvelă) de C. Anest. Sălcamul (poezie) de Elena din Ardeal. Expoziția din Milano (cu 3 ilustrații) de Gh. D. Măcin. Nocturnă, (poezie) H. Frollo. Proprietatea literară de Laura Vampa. Aurora (poezie după C. Anest) Elena Farago. Din frământările omenești (nuvelă) de Elena Dumitrașcu. Două vești (poezie) Tudor Pamfile. Piatra Corbului (legende) de G. Lecca. Cronică Literară de Gh. T. Tudor. Răspunsuri.